

Poštnina plačana v gotovini

Prizjatelji

POSTNO
9. VII. 1934
priloga

9

KNJIGA KLABUND: „BORGIA“ JE PRILOŽENA

LETO IX / SEPTEMBER 1934

*Največje veselje
otrok so*

Pauerjevi keksi

*piškoti,
biskviti,
vafeljni,
napolitanke
in vse druge dobre reči*

*Moderno in higienič-
no urejena tvornica je*

B. Pauer d. z o. z.

Ljubljana VII., Celovška cesta

*Trgovci, kupujte domače
blago!*

STENSKI KOLEDARJI

z blokom, ki jih je izdala v bogati izbori domača
LITOGRAFIJA ČEMAŽAR JOSIP v Ljubljani,
so krasno izdelani in neprimerno cenejši od inozemskih izdelkov.

*Ne segajte po manjvrednih
tujih proizvodih!*

*Tako
poprej po cele dneve*

Krpanje perila na šivalnem stroju brez aparata

Vam omogoča neprimerno
hitreje in lepše kakor na
roko priprava

PST Patent Stopf Twist,
ki jo zahtevajte pri svojem trgovcu.

*Tako
sedaj le nekaj ur*

ORAHOL RAVE

zeleno orehovo olje je
stano, znano prirodno sred-
stvo za nego las, ker jim
vrača temno barvo. (Zna-
no je, da suha koža po-
vzroča izpadanje las.) S
svojo maščobo hrani suho
teme in tako preprečuje
izpadanje las.

Rjavo orehovo olje pre-
prečuje nastajanje soln-
čnih peg, varuje pred bole-
čimi opeklinami, daje koži
temno polt in zdravo pod-
lago ter pospešuje zdravo
delovanje kože. Zato je
Orahol neogibno po-
treben za vsak sport.

Ne mažite svojega telesa in las s katerikoli «ore-
hovim oljem» brez imena in tvrdke, temveč zahte-
vajte kategorično povsod Orahol, ker Vam jam-
čimo za njegovo kakovost s solidnim imenom naše
tvrdke. Torej: ORAHOL RAVE.

Steklenica Din 7.50.

Bademovi otrobi RAVE

omogočajo z majhnimi
sredstvi idealno nego Va-
šega obraza. Splošno zna-
no je, da očistijo bademovi
otrobi kožo vse nesnage,
izpuščajev, mozoljev in
odstranjujejo maščobo, a
gotovo pokažejo bademovi
otrobi Rave velik uspeh,
ker so kemično očiščeni
in za nego obraza special-
no preparirani. Pločevi-
nasta škatla z navodilom
uporabe Din 6.—.

VADEBENE?

To je najzanesljivejše
sredstvo za odstranjeva-
nje kurjih oces in žuljev.
Že po 4 do 5 dneh boste
z lahkoto odstranili kurje
oko s korenem vred. Na-
vodilo za uporabo je na
vsakem ovitku. — 1 kos
Din 1.50, 6 kosov Din 8.—.

V lekarnah zahtevajte
VADEBENE RAVE.

Vso noč nisem zatisnila očesa...

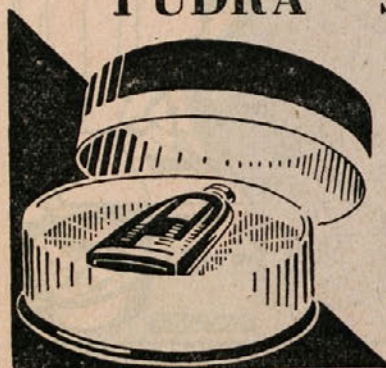
Če bi pila Dr. Pirčevo sladno kavo, pa bi ne bila nervozna. Zato zahtevajte vedno domači izdelek **Dr. Pirčevo sladno kavo**, ki je izbornega okusa.

Poizkusna steklenička

COLOGNE "SOIR DE PARIS"

je privita zdaj vsaki originalni škatli

PUDRA "SOIR DE PARIS"

Izkoristite torej to ugodno priložnost in kupite pri svojem parfumerju za normalno ceno ta odlični puder. Naša kompletna serija "Soir de Paris" se dobiva v vseh strokovnih trgovinah.

BOURJOIS

PARFUMEUR - PARIS

Depot: BELA VARY, ZAGREB, Smičiklasova ul. 23

Po otroško.

— Če dobiš vsak dan po 50 par, koliko boš imel konec tedna?
— Imel bom, dedek, tri in pol dinarja.

— Dobro si se odrezal, sinko. Na, tu imaš zato te tri dinarje in pol.

— Ah, dedek, jaz sem se zmotil. Hotel sem reči, da bom imel konec tedna pet dinarjev.

Zapravljivec.

Mož: «Za božjo voljo, žena, kako mi le moreš očitati, da sem zapravljivec? Ali sem še kdaj kupil kaj nepotrebnega?»

Žena: «Pa si! Glej, lani si kupil tisto gasilno pripravo, ki je nismo niti enkrat še potrebovali!»

Optimist.

— Ali veš ti, kaj je to pesimist?
— Pesimist... to je človek, ki izmed dveh zel izbere obe.

— In optimist?
— Optimist naredi nasprotno: ne izbere nobenega.

Ženska zloba.

— Gospa Rogličeva, kako ste se vi izpremenili ta tri leta, kar vas nisem videla! Toliko da sem vas spoznala...

— Res? A jaz sem vas takoj spoznala, gospa Pavličeva, po vašem klobuku!

Ekonomično sredstvo.

— Moja žena me bo ugonobila z rokavicami: vsak teden mora biti nov par rokavic. Ne vem več, kaj bi storil.

— Kupite ji lep prstan, pa jih ne bo več nosila. To je najpreprostejša rešitev.

V šoli.

Profesor: «Povejte mi razliko med Afriko, našim Primorjem in Sretnom.»

Ko se dolgo nihče ne oglasi, se vzdigne neki dolgin iz zadnje klopi in reče: «V Afriki je Tutankamen, v našem Primorju sam kamen, a v Sretnu Slankamen.»

Hudo opravilo.

Predsednik: «Obtoženec, kaj je vaš poklic?»

Obtoženec: «Jaz prodajam, kadar sonce mrkne, zakajena stekla.»

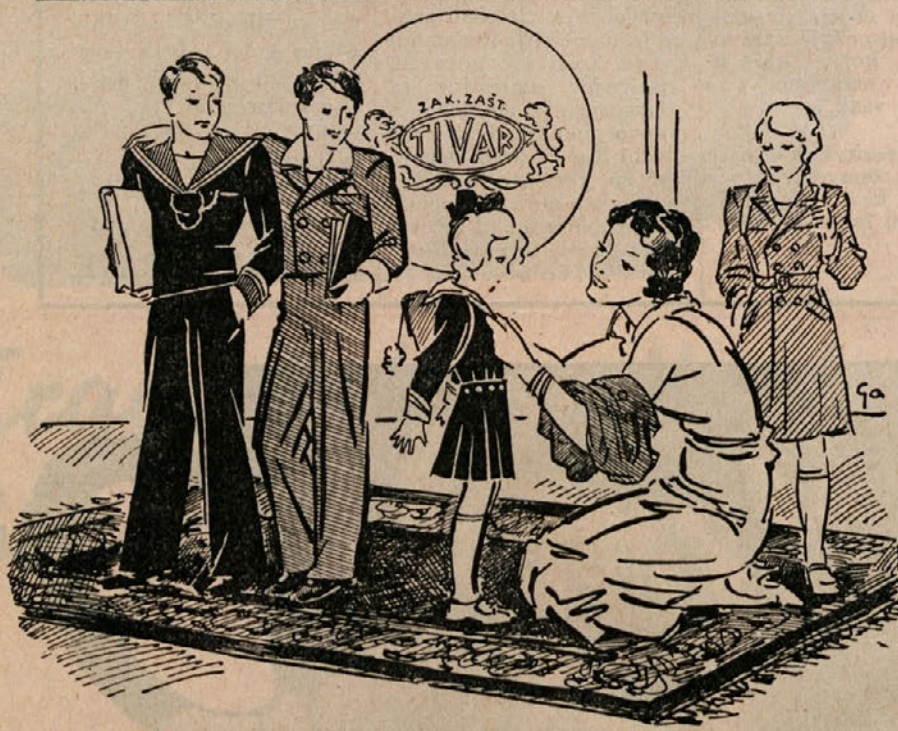
Antiteza.

— Gospod! Da sem jaz tako neumnen, kakor ste vi pametni, potem bi bil jaz pameten, no, da sem tako pameten, kakor ste vi neumni, potem bi bil najpametnejši človek na svetu.

Na sodišču.

Sodnik (obtožencu): «Ne motite vedno gospoda zagovornika!»

Obtoženec: «Ali pojde on v zapor ali jaz?»

Deška športna obleka
že od
Din 60.—

Marinarska obleka
od
Din 90.—

Kadet obleka
od
Din 210.—

Praktična
American obleka
od
Din 190.—

Prvi korak v šolo

Katero materino srce si ne želi pri tem, da vidi svojega miljenca v novi, lepi obleki? Naše nizke cene omogočajo to vsakomur!

Selo-kostim od
Din 70.—

Pump-hlače od
Din 60.—

Posebne hlače od
Din 30.—

Marinarski
Boy-plašček od
Din 190.—

Hubertusi od
Din 160.—

TIVAR

O BLE KE ZA V SO DRUŽ I N O

Ovadba.

V Butalah imajo kaj vnetega stražnika. Gorje tistemu, ki se ne pokori cestnim predpisom. Takoj ga zašije.

Zadnjič je zapisal nekega motociklista, ki je prehitro vozil in mu je motor preveč ropotal. Ovadba, ki jo je prinesel županu, se je glasila takole nekako:

«Gospod Figar Anton iz Ljubljane naj se kaznuje, ker je puščal v vasi belovišnjeve hlape in grmenju podoben ropot.»

Uradno poročilo.

«Po izpraznitvi potnikov je vlak takoj nadaljeval pot...»

Vsako leto nova.

Neka žena je tožila svoji prijateljici, da jo mož zanemarja in da sedi noč in dan pri svojih knjigah.

«Veš,» je rekla naposled vsa obupana, «najrajši bi bila knjiga. Potem bi me mož vsaj časih pogledal.»

«Da,» je odvrnil mož, ki je prav tisti trenutek stopil v sobo in ves pogovor slišal, «želel bi, da bi bila koledar, ker bi te potem lahko vsako leto zamenjal.»

Pri mesarju.

«Tone, zdrobi gospej sodnikovi kosti in stehtaj njen svinjski želodec!»

Tolažba.

Dve mladi gospe se zaupno pogovarjata.

— Pomisli, draga moja, včeraj mi je moj mož priznal majhno nezvestobo.

— To te je gotovo precej užalostilo?

— Ne, nasprotno, to me je celo malo potolažilo.

Še huje.

Peter Cmok je sila zgovoren možak. Vse ve in vse zna bolje kakor drugi.

Zadnjič je zvečer prihitel k družbi v gostilni neki domačin in prestrašeno povedal:

«Pomislite, kaj se je zgodilo! Moj sosed je zalotil svojo ženo z ljubčkom. In kaj je storil? Ljubčka je zaklal, otroka v zibelki je vrgel skozi okno in potem je še sebe ustrelil...»

Vsi obstrme.

Pa se oglasi Peter Cmok:

«Še huje bi se bilo lahko zgodilo...»

Vsi zazijajo. Še huje?

«Da,» reče Peter Cmok. Če bi bil prišel tri ure prej, bi bil mene zaklal.»

Sanje.

«Gospod nadzornik, moja žena je pred štirinajstimi dnevi izginila.»

«Zakaj pa pridete to povedat šele danes?»

«Dosljej sem mislil, da so bile le lepe sanje.»

Škotska.

Čarovnik je med predstavo v nekem škotskem mestu zaprl svojo ženo v zaboj in pokrov zabil. Ko ga je spet odprl, sta bila v njem dva zajčka.

Po predstavi je stopil škot k čarovniku in ga vprašal, ali bi ne hotel napraviti istega poizkusa tudi z njegovo ženo.

«Zakaj pa ne? Ampak — ali se nič ne bojite, da bi svoje žene ne izgubili?»

«O, čeprav jo izgubim. Veste, svojemu nečaku sem obljubil dva zajčka za god.»

V J. 4. - 34.

Kako prijazno je miza pogrnjena!

Vse se sveti: noži, vilice, žlice, leskečejo se krožniki, podstavki, sklede. Ampak potem tisto pomivanje!

KAJ STORITI?

Malo Vima na vlažno krpo, pa malo podrgniti: in vse se zopet sveti!

VIM

ZA ČIŠČENJE BOLJŠIH IN NAVADNIH PREDMETOV

Ljubeznivost v mejah.

Gospa je vzela novo služkinjo in jo poučuje, kakšna mora biti. Nazadnje se spomni:

«Še nekaj! Upam, da boste z mojimi otroki prijazni in ljubeznivi — seveda razen z mojim osemnajstletnim sinom.»

Iz šole.

Učiteljica govori v šoli o sorodnikih. O vnukih, tetah, stricih, botrih itd. Potem vpraša Janezka:

«No, Janezek, povej mi, ali ima tvoj oče kakšno sestro?»

«Da.»

«In kako pravite očetovi sestri?»

«Stara gos!»

Porok.

Pri razpravi dokazuje mlad državni pravdnik verodostojnost glavne obremenilne priče in konča svoj govor s temile besedami:

«Za njegovo verodostojnost zastavim glavo!»

Takrat vstane zagovornik.

«Predlagam, da se glava državnega pravdnika priloži aktom.»

Zagovorila ga je.

Gospod sedi v vagonu. Na neki postaji vstopi mlada gospodična. Sede njemu nasproti in vzame v naročje majhnega kužka. Gospodu je zelo všeč, pa ne ve, kako bi jo nagovoril, da bi ne bilo preveč vsakdanje in prisiljeno. Pa se naposled ožunači in se nasmehne:

«Kako rad bi bil namestu tega psička!»

«Dvomim,» odvrne hladno gospodična. «Peljem ga namreč k živinskemu zdravniku, da mu bo rep odsekala.»

Velecenjena gospa!

Za jesen in zimo boste zopet potrebovali nov plašč, obleke, toplo perilo in še kaj za družino. Spomnite se naše ponudbe in novih cen. Tu samo nekaj primerov:

Flanela za perilo	Din 7.— 10.—	Tkanina za rjuhe	Din 18.— 20.— 26.—
Barhent za obleke	„ 11.— 15.—	Bele tkanine-šiton	„ 6.— 8.50 12.—
Damsko volнено blago za obleke	„ 21.— 42.—		✱
Damsko volнено blago za plašče	„ 64.— 98.—		
Blago za deške obleke	„ 32.— 68.—		

Povejte svojemu soprogu, da se dobi za moške obleke, suknje itd. najboljše pri nas.

Pridite si ogledat. Nakup pri nas Vam bo užitek.

Specialna trgovina NOVAK — LJUBLJANA

KONGRESNI TRG 15.

PRI NUNSKI CERKVI.

SLATINSKE TABLETE ZA HUJŠANJE

so sestavljene iz zdravilnih mineralnih soli, iz neškodljivih, toda zelo učinkovitih praškov in ekstraktov zdravilnega rastlinstva.

Vse te izbrane sestavine delujejo jako poživljajoče na človeški organizem, ne vsebujejo nikakih škodljivih snovi in so tako za nemoteno delovanje srca, ledvic in ostalih organov popolnoma neškodljive.

Proti prekomerni debelosti uporabljajte torej neškodljive **Slatinske tablete** za hujšanje, ki jih izdeluje

apoteka **Mr. BAHOVEC, Ljubljana,**

Zahtevajte v Vaši lekarni samo prave, neškodljive **Slatinske tablete Bahovec.**

Mala doza (100 tablet) Din 46.—

Velika doza (200 tablet) Din 74.—

Reg. 10./7. 1934, S. Br. 14-213

On ni kriv.

«Kako si se mogel, nesrečnik, zaročiti s tem dekletom? Ali ne vidiš, da je v drugem stanu?»

«V drugem stanu? No, in? Z menoj prav gotovo ni!»

Resnična tolažba.

Gospod Pišek je imel mlado ženo in zvestega domačega prijatelja. Bil je že precej v letih, domači prijatelj pa je bil še mlad. Nekoč pa se je primerilo, da je gospa Piškova legla v otroško posteljo, pa ni več vstala. Gospod Pišek je bil obupan in je zaradi ženine smrti jokal noč in dan. Njegov mladi prijatelj pa ga je tolažil. In nekega dne mu je položil roko na ramo in mu dejal:

«Nikar tako ne obupuj, dragi Pišek! Vidiš, saj nisi ti kriv, da je umrla...»

Razlika.

«Kako čuden človek si ti, Mirko. Ko sva bila še zaročena, si mi zmeraj pravil, da bi me od ljubezni najrajši kar pojedel. Zdaj pa kolneš kakor obseden, če dobiš moj las v juhi!»

Maščevanje.

V oddelku brzega vlada sta sedela po naključju skupaj župnik in židovski rabin. Seveda sta se kmalu sporekla in župnik je dejal rabinu:

«Zadnjič sem slišal zanimivo zgodbo. Nekoč je umrl rabin in prišel pred nebeška vrata, da bi se vtihotapil v raj. Toda sveti Peter ga je kmalu zagledal v nekem kotu in ga je dal vreči ven. Seveda je moral iti potem v pekel», je končal župnik in se zasmeljal.

«Jaz sem pa slišal zgodbo malce drugače», je mirno odvrnil rabin. «Takole: rabin je potem vprašal svetega Petra, ali pride lahko v nebesa, če se da krstiti. Sveti Peter se je dal preprositi in je ukazal, naj pokličejo kakšnega župnika iz nebes. In tedaj je nastala v nebesih zmeda. V vseh nebesih ni bilo nobenega.»

Anton Ingolič:

Mlada leta

(Nadaljevanje.)

Ko je prišla pospravljat sobarica četrtega nadstropja, jo je začuden vprašal, kje je Eliza in kaj se je ponoči zgodilo. Povedala mu je, da je bila policijska preiskava. Dva moška in tri ženske so aretirali, tudi Elizo so odvedli, našli so jo z nekim Madžarom. Sedaj je v bolnici za spolne bolezni.

Tine je ostal sam v sobi.

Strmel je skozi okno na katedralo. Bilo mu je, kakor da so ga pravkar rešili smrti.

Iz dalje mu je zablestelo dvoje Martinih sinjih oči. Spomnil se je na njeno snočnje pismo. Ozrl se je po njem. Tik njega je ležalo pohojeno in zmečkanano. Z grozo ga je pobral, razgrnil in čital.

Vsa Marta je bila v njem, vsa takšna, kakor jo je pred odhodom prvič poljubil in ji povedal, da jo ima rad. Vsa srečna je, da se teh deset dolgih mesecev, kar ga ni videla, bliža koncu in da jo loči od njega le še nekaj dni.

Tine ga je prečital še enkrat.

V tem ga je predramilo trkanje na vrata. Vstopil je poštar in mu izročil denarno pismo. Mati mu je poslala denar za vožnjo domov, na listič pa je napisala, da ga že težko pričakujejo. Doma naj pove, da je dobival samo po tisoč dinarjev na mesec, kar je bilo več, je namreč priložila naskrivaj.

Tinetu je postalo mehko pri srcu.

Saj je navadno dobival po poldrugi tisoč! In to deset mesecev! Koliko truda je bilo zanje! Kolikokrat je oče s pomočniki zamahnil s kladivom, potegnil z obličem in žago!

Z obličem!

Vse leto ni slišal njegove pesmi, vse leto ni vonjal skobljanega lesa in mizarskega kleja. Vse leto ni držal v rokah kladiva, dleta, žage, obliča...

Da, čez nekaj dni bo doma v Potočju!

V delavnici, sredi lesa, na gmajni, pri Marti!

Tedaj se je spomnil, da pride popoldne ob petih Dora. Pogledal je Martino pismo, preletel materine besede in naglo odšel.

Ne, popoldne ob petih njega ne bo doma!

Po kosilu je izmenjal denar in si kupil vozni listek za domov. Jutri zjutraj odpotuje, v soboto

zvečer pa bo doma. Na univerzi je že vse uredil, samo svoje stvari pospravi in pojde.

Ostalo mu je skoraj sto petdeset frankov. Ogle doval si je izložbe in iskal, kaj bi kupil materi in Marti. Ni se mogel odločiti, čeprav je že vso uro postajal pred izložbami in izbiral. Končno je stopil v kavarno in izpil dva vrčka piva. Potočje z materjo in Marto se je spet odmahnilo nekam daleč, daleč. Na ovinku je popil še čašo vina, nato pa krenil proti svojemu stanovanju.

A še vedno si je zagotavljal, da Dore ne bo sprejel, da je ne ljubi, da ljubi samo Marto in noče oskruniti sebe in nje.

Toda ni se mogel več upreti sili, ki ga je gnala proti domu. Še v tramvaj je stopil, da bi ne zamudil.

Pred svojo sobo je za trenutek obstal, zdirjal pet nadstropij navzdol in stopil v cvetličarno ter kupil polno naročje rdečih nageljnov, na oglu pa čokolade in bonbonov.

Ob petih je Dora potrkala in vstopila.

Dolgo nista našla besed. Kakor bi se sramovala drug drugega. Tine ji je ponudil stol, sam pa je sedel na posteljo. Dveh stolov ni imel.

Dora se je v zadregi ozirala po sobici.

Tedaj je opazila na postelji rdeče nageljne, zardela je, se zmedla in začela brskati po knjigah na mizi.

Čez čas je Tine stopil k nji in jo potegnil k sebi na posteljo. Ko jo je začutil v svojem naročju, je vzplamenelo v njem. Brezumno jo je poljuboval in ji šepetal vroče besede predolgo zadržanega hrepenenja. Tudi Dora mu je omamljena razodela, kako se je borila s seboj, a nazadnje je morala priti.

Tine pa ni razumel več njenih besed. Čutil je le njo. Vrgel se je nanjo in ji hotel strgati obleko s telesa, a tedaj se je Dora dvignila, da bi se slekla sama, pri tem pa je omahnila z ozke postelje ter obenem opazila na tleh kup raztrganih belih pisem in veliko dekliško sliko.

Vsa je prebledela, se v hipu osvobodila Tinetovih rok in segla po sliko:

«Kaj je to?»

Tine se v prvem trenutku ni ničesar zavedel, planil je k Dori in jo hotel potegniti k sebi. Toda Dora ga je pahnila od sebe in mu molila sliko pred oči:

«Kdo je to?»
«Prijateljica iz moje vasi,» je zajecljajl Tine.
«In pisma?»
«Njena...»
«Jo ljubiš?»
«Ne...»

Okoli Dorinih ust se je prikazal bolesten nasmeh. Naglo je stopila pred zrcalo, si z mrzlično naglico uravnala lase in obleko ter prijela za kljuko:

«Zbogom, Tine!»
In že je odšla s trpkim nasmehom.
Na ulici pa je na glas zajokala.

Tine je še vedno strmela predse. Ni mogel razumeti, kaj se je bilo zgodilo. Ko se je pa zavedel, je planil gologlav na ulico in ves večer iskal Doro.

A nikjer je ni našel.
Sedaj je zanj izgubljena!

In začel je iskati ženske. Naj se zgodi karkoli z njim, samo da mu bodo otopele misli, da ne bo ničesar več čutil in vedel.

Samo žensko hoče imeti! Ustavljal se je pred vsako in jo požiral z očmi, a ko je pristopila in se mu nasmehnila, se je odtrgal od nje in drvel dalje. Vedno dalje v ozke in temne ulice.

Ves truden in izmučen je že bil. Taval je počasi in si le še nejasno želel, naj pride in ga vzame.

In prišla je majhna blondinka v rdeči obleki, se ga oklenila in ga odvedla kakor otroka.

2.

Pri Kotniku v Potočju so v prvi delavnici delali trije pomočniki.

Ob oknu, ki je gledalo na dvorišče, se je sklanjal nad skobelnik Ivan Toplak, velik fant, močnih, nekoliko naprej štrlečih ličnic, črnih las in črnih oči; rokave zelene, na prsih odprte srajce je imel zavihane daleč čez lakti. Z majhnim obličem je gladil stranico za posteljo. Včasih je prenehal, pogladil stranico z dlanjo, se vselej ozrl skozi odprta vrata na dvorišče in spet pognal oblič po orehovini, da je visoko zapel in so kakor svila mehki oblanci kar kipeli iz njega.

Ob nasprotni strani pa se je vrtel nekoliko starejši Fric okoli napol dogotovljene mize. Pripravljajl je ploščo, da jo pritrdi na ogrodje. Ves čas je že kričal nad vajencem, ki mu je segal komaj do pasu, mahal z dolgimi rokami in tekal od ogrodja k skobelniku, da nazadnje že sam ni več vedel, česa naj se najprej loti. Treba je bilo vročega kleja, vsaj deset spon in primernih kosov lesa za podlogo, da more pritrditi naklejano ploščo na ogrodje. Treba je bilo hitro delati, da se klej ne ohladi, in natančno, da se plošča dobro prilaga ogrodju.

Tretji pomočnik, majhen blondinec rdeče obrobjenih oči, je sredi delavnice pribijal hrbet na omaro. Udarci njegovega kladiva so padali hitro drug za drugim in v enakih presledkih; nobeden ni padel mimo, nobeden ni skrivil žeblja. Za vsak

žebelj po štiri in še eden povrhu, ko je bil žebelj že v lesu. Ta zadnji je bil pomočniku v posebno veselje.

V drugi delavnici so delali vajenci. Peter je žagal deske na drobno, Tonček, majhen in slaboten domači sin, ki je komaj pomladi dokončal osnovno šolo, je popravljajl star, polomljen stol, France je pomagal Fricu, Lojzek pa je odšel v trgovino po žeblje.

V tretji delavnici, največji in najsvetlejši, so stali stroji. Takoj ob vходу je brnel skobeljni stroj, tu je delal Jok, najstarejši pomočnik. Počasi in previdno je potiskal na kratko razžagane kose desak preko stroja. Vsakokrat, kadar je vrteči se valj pobelil kos deske na eni strani, ga je obrnil, pogladil in vrgel na velik kup enako velikih, že oskobljenih kosov. Tako je delal že od jutra in bo do večera in bi še jutri, ko bi ne bila nedelja. Z enakomernimi kretnjami in z zaprašeno obleko je bil že sam podoben stroju. Samo včasih, ko je stroj iztrgal veliko grčo in je les pod njegovimi rokami zadrnel, se je zavedel, pritisnil les močneje k stroju, ga potem skrbneje pogledal, vrgel na kup in pregledal še stroj.

Ostali stroji so počivali.

Ob vratih, ki so vodila na dvorišče, tračna žaga, ob njej krožna žaga, sredi delavnice pa rezkalni stroj; daleč okoli njega je bilo vse pospravljeno, da je bil videti kakor nevarna črna zver, ki so jo priklenili z močnimi vijaki na beton in jo prisilili k pokoju.

V prvih dveh delavnicah je ropotalo, padala so kladiva, žaga je pela svojo enakomerno pesem in oblič je prepeval z zategnjenim visokim glasom, vmes pa je zdaj pa zdaj posegel kratek človeški vzklík; iz strojne delavnice pa je zamolklo brnelo in ublaževalo trušč prvih dveh delavnic, da se je čulo na dvorišče, kjer je pred hišo ob cesti sedela osemnajstletna Jerica temnorjavih oči in ozkega bledega obraza, kakor bi vse to prihajalo od nekod daleč.

Jerica sploh ni slišala nič drugega ko zategli visoki glas obliča, ki ji je primamljal Ivanov obraz.

Tako poje samo Ivanov, je doživljajla. Ko škrjanček v zgodnjem jutru; dviga se vedno više in više in hipoma ugasne njegova pesem. Potem pa zapoje iznova in iz njega kipijo dolgi prozorni oblanci ko svileni trakovi na njeni prazni obleki. Kar sedla bi k njegovemu skobeljniku, poslušajla njegov oblič in gledajla njegove oči!

Vedno češče je odlagajla šivanje in vedno za dalje časa se je zastrmela predse na cesto, ki se je vija ob potoku skozi Potočje. Nazadnje ni mogla več strpeti. Vzela je šivanje, stopila oprezno k vežnim vratom, pogledajla, kje je oče, in odhitela v delavnico.

Ko je vstopajla, se je nasmejajla in vsakomur kaj rekajla, da se je hipoma vse zmedlo. Kladivo ni več udarjajlo v enakomernih presledkih, oblič je pel tiše in bolj zateglo. Vedno več je bilo smeha in glasov. Vsem je bilo, ko da je zapihajla od nekod v vroč junijski popoldan rahajla sapica. Le Jok in

njegov skobeljni stroj sta delala enakomerno dalje.

Jerica je obstala ob Ivanovem skobeljniku, se hipoma zresnila in se ozrla v Ivana, da mu je obličje kar obstal v rokah in oči obviselo na Jerici.

O, ta Jerica! Saj vse dneve misli samo nanjo!

Nasmehnil se je v zadregi in pokazal z obličjem v roki na napol dogotovljeno posteljo ob steni:

«Jerica, ali bi imela takšno posteljo?»

«O, imela!»

«Tudi če bi jo jaz napravil?»

Jerica se je ozrla vanj in pokimala z zardehim licem. Čez hip pa je pobesila oči in hotela nekaj reči, a tedaj se je zasmel Tonček iz sosednje delavnice:

«Potem pa še rajši!»

Pomočnika in vajenci so bruhnili v krohot, Ivan je pograbil obličje, se globoko sklonil nad skobeljnik in začel naglo oblati, Jerica pa se je pognala proti Tončku.

«Kaj boš ti!»

Že mu je bila v laseh. Tedaj se je pojavil na vratih celo Jok s kosom deske v rokah.

V tistem hipu pa je vstopil mojster, velik, precej rejen petdesetletnik z gostimi črnimi obrvmi in dolgimi brki. Pogledal je jezno po delavnici in zakričal:

«Kaj iščeš tu? Poberi se!»

Vzdignil je roko, toda Jerica je pobegnila v drugo delavnico in od tam na dvorišče, pomočniki in vajenci pa so se hrupno lotili dela.

Kotnik je jezno odšel v strojno delavnico, stopil k elektromotorju in potipal, če niso ležišča preveč vroča. Nato je začel pripravljati rezkalni stroj za delo. Izmenjal je rezila, namazal ležišča, poklical Franceta in spustil stroj v pogon.

Tedaj so se dolga rezila za dletanje zavrtela na navpični osi in zatulilo je kakor pošastna zver. Že so se vrtela s tako hitrostjo, da jih sploh ni bilo več videti, samo veter so delala in tulila, da ni bilo mogoče razločiti več svojega glasu. Mojster je vzel dolg ozek kos lesa za okenski okvir, ga privil s spono na železno ploščo rezkalnega stroja in ga polagoma bližal vrtečim se rezilom, ki so se zagrizla v les, da je zahreščalo, kakor bi se desetero zveri pognalo vanj. V nekaj sekundah je bila izdolbena globoka ozka odprtina, potem je potegnil skozi rezila drugi konec. Nato mu je France podal drugi kos. Delala sta hitro, brez odmora in brez besed. Rezila so tulila in se vsako minuto dvakrat s peklenskim krohotom zagnala v les ter ga izglodala.

Nenadoma pa je iztrgalo kos lesa iz mojstrovih rok in ga vrglo po delavnici. Po zraku pa je zažvižgalo.

Kotnik je takoj ustavil stroj in videl, da se je na grči odlomilo rezilo, odletelo in se zapičilo v zid.

Zaklel je in zavil na sadonosnik za hišo.

Solnce je že zahajalo, neznosna vročina, ki je žgala čez dan, je že popuščala. Dolge sence so ležale po sadovnjaku, tu in tam je začivkal kak vrabec, iz sosedove mlake so se jele oglašati žabe.

Martin Kotnik je še vedno sedel na hlodih konic sadovnjaka in se oziral skozi plot na njive in travnike, ki so se širili daleč tja do gozda.

Vse gre narobe. Tonček je dopoldne zlomil dleto, Lojzek je razlil klej, pomočniki niso začeli ob uri, in če le morejo, se naslonijo na skobeljnik in čenčajo. Tudi ne delajo več tako snažno in lepo, prav zadnjič, ko so dostavili vrata za Gornikovo vilo, se je inženjer pritoževal, da je delo slabo. Ni več pravega reda. Sam ne zmore vsega, človeka, ki bi se mogel nanj zanesti, pa nima. Če gre v mesto nakupovat železje ali če gre kam za delom, so delavci sami doma in ne napravijo ničesar.

O, če bi bilo po njegovem, bi bilo drugače!

Tine, ki je sedaj končal prvo leto pariške univerze, bi bil prvi delavec, povsod bi ga nadomeščal, razširila bi strojno delavnico, kupila še en skobeljni stroj, tako da bi se ne sramoval nobenega mojstra v mestu. Dela bi bilo dovolj in zaslužka! In sam bi se lahko včasih malo oddahnil, saj je delal že dovolj, saj že skoraj štirideset let poje žaga v njegovi desnici! In kaj vse je medtem že ustvaril! Saj pred petindvajsetimi leti, ko sta se vzela z Ano, nista imela ničesar. On je bil pomočnik, ona pa šivilja. Toda delala sta, varčevala, in ko je dobil nekaj denarja po očetu, ki se je ubil pod vozom drv, sta si kupila to hišo v Potočju, jo prezidala in uredila za delavnice. Izpočetka je delal sam z dvema vajencema. A dela je bilo vedno več in najel si je enega, kmalu pa že tri pomočnike, toda še ni zmagoval vsega. Zato si je kupil stroje in motor na bencin. V tem pa je moral na vojno, delavnice so izpremenili v ležišča za ruske ujetnike, stroje pa obili z deskami. A vendar je Ana s podporo, ki jo je dobivala, izplačala zadnji dolg, da se je Kotnik po treh letih ujetništva vrnil v nezadolženo hišo. Dela je bilo mnogo. Kupil si je še rezkalni stroj. Ko so potegnili električni vod skozi Potočje, pa je zamenjal stari motor na bencin za elektromotor. Sedaj ima vse, delavnice, stroje in dosti dela, toda nikogar, ki bi mu pomagal. Ciril in Janez sta umrla kmalu po rojstvu, Tonček je že od pomladi v delavnici, a ga mizarstvo nič prav ne veseli. Tine pa je tako veselilo! Že v ljudski šoli. Komaj je prišel iz šole, že je šel v delavnico in ostal pri skobeljniku do večera. Z dvanaajstimi leti je napravil Jerici majhno pohištvo, da ga ne bi lepšega vajenec z dvema učnima letoma. Toda prav tisto leto je prišel nadučitelj in govoril, kako je Tine nadarjen, kako lepo piše in kako dobro računa, da bi ga bilo škoda, če bi ostal doma, naj ga dajo v mesto v realko. In Ana je tudi venomer prosjачila, pa ga je dal. Mislil si je, naj napravi prve štiri razrede, nato naj se doma izuči mizarstvo in naj gre potem na srednjo tehnično šolo. Čez leta pa bi prevzel doma. Izpočetka je tudi Tine mislil tako, saj je o počitnicah vse dneve prebil za skobeljnikom. Napravil je sam že mizo, kuhinjske stolčke in sebi celo omaro za knjige. Toda vsake počitnice je manj zahajal v delavnico, nazadnje pa ga sploh ni bilo več mogoče spraviti vanjo.

(Dalje prihodnjic.)

KAREL ČAPEK:

T R I B U N A L

U majhnem postajnem poslopju se je vršila sodba. Privedli so človeka, ki so ga ujeli v trenutku, ko je zadal zadnji udarec ranjencu. Bil je še mlad, smrtnobled, spoten od groze; z ustnic, razbitih po puškinem kopitu, je tekla kri, ki jo je razmazaval po obrazu s strašno omadeževanimi, do kosti odrtimi rokami. Bil je strašen; tresel se je na vsem telesu, umazan, podel in ubog do nečlovečnosti.

Častnik predsednik mu je stavil vprašanja. Človek ni odgovarjal. Niti svojega imena ni povedal. Le z očmi je begal v besnosti in mržnji. Potem pa so izpovedali vojaki, hrupno, z maščevalno slastjo. Sicer pa je bil primer jasen: zadal je zadnji udarec ranjenemu vojaku in mu snemal zapestno uro. Predsednik je bobnal s prsti po mizi, na kateri je še včeraj ropotal Morsejev aparat; treba ni bilo nikakih vprašanj več.

«Na temelju prekega soda,» je rekel, «obsojam tega človeka na smrt z ustrelitvijo. Odpeljite ga!» — Človek ni razumel niti besede; dal se je odpeljati in si je brisal ustnice s krvavimi rokami. Bilo je po sodbi.

Častnik predsednik si je odpel sabljo in šel pred postajo, da se oddahne. Bila je mesečna noč. Kakor da je vse otrpnelo v mramornati svetlobi. Bela cesta, belo drevje, svetli travniki do nedoglednosti. Prozorna belost, neizmerna napetost. Do nedoglednosti. Svetla, mrtva, mrzlo mirna noč. Niti zvezde ne svetijo, nič ni, kar bi ti pokimalo; nič ni; nič ni razen oslepujočega mraza.

Častnik je povetil glavo. Iz postajne čakalnice se čuje smrčanje spečih vojakov. Tema protestira z zdravim in toplim smrčanjem proti veličastnosti mesečne noči; oglašča se, da bi premagala tesnobo. Toda tam nekje zadaj za tirom je hišica, kjer so zaprli obsojenca, kjer je tema in tišina; le skozi špranjo uhaja strašna mesečina.

Kako se je potil, kako se je potil od tesnobe! Sedaj se častnik spominja, da ni spustil oči z njegovega čela. Nenadno privre iz čela kapljica potu in teče živahno; in zopet kapljica in zopet. Bilo je, kot da to čelo plaka.

Ah, mar je vse umrlo pod hladnim ivjem svetlobe? Nikjer se ne gane žival, krt si ne dela poti v travi, ptiček ne čivkne v dokaz, da živi.

Zdajci se je ozval širok in velik glas, kot da je izpregovorila mesečina: «Ni zakona.»

Častnik je ostrmel. Kdo govori to, kdo more govoriti, da ni zakona? Čuj, mi vsi stojimo pred zakonom; obkoljuje nas zakon kakor obzorje. Mar bi mogli kaj delati, če ne bi morali? Kako bi udržal svojih tri sto vojakov, kako bi jim mogel zapovedovati, da ni zakona? Kam bi sedaj šel, da ni zakona? Ne bilo bi pravičnosti; ne bilo bi niti človeka brez zakona; ne bilo bi ničesar, in svet bi se sesul!

Tu je odgovoril miren glas, govoreč skozi mesečino: «Ni pravičnosti.»

«Kaj,» je ugovarjal razjarjeni častnik, «kako moreš reči, da ni pravičnosti! Obsodil sem ga, ker je ubijal ranjenega; ravnal sem v imenu

zakona. In ko bi ne bilo zakona, bi ravnal po svoji vesti, pobil bi ga pri priči; lahko bi mu bil razbil glavo s pištolo in moja vest bi bila mirna.»

Tu je izpregovoril neskončni glas: «Ni vesti!»

Predsednik tribunala se je vzravnal, da bi se uprl strašnemu glasu. «Poglej na peron,» je strastno ugovarjal, «tam ležijo trije ubiti vojaki. Trije mladi možje, ki so zjutraj še živeli. Smejali so se zjutraj in govorili z grobim, veselim glasom, kot da se igrajo. Tu se razjokaš in razljutiš, divjal in besnel boš zaradi pravičnosti in vesti; pobijal in sodil boš iz jeze in žalosti, in če si Bog, ne boš mogel drugače, ne boš mogel drugače, kot reči, da ima človek prav.»

Glas, govoreč skozi mesečino, je molčal. Osamel človek se je obrnil naravnost proti nebu, ki je bilo kakor trebušasta posoda, napolnjena z otrplo svetlobo. In tu je rekel glas: «Ni Boga.»

Človek je vztrepetal in se zgrozil. Morda se sedaj najmanjša travica, prah na cesti, morda beli kamen, morda celo kaplje obsojenčeve krvi, ki se suše na hodniku, hipoma dvignejo proti nebu in zakričijo v protest; branile bodo Boga, strastno ga zatrde, vsaj oglase se! vsaj zgroze se! Tišina, smrtna tišina; samo eden izmed spečih vojakov tam zadaj govori v sanjah; nič se ni zganilo. Brezkončno daleč otrpneva pokrajina v tišini vsemirja.

«In jaz,» se zgraža človek, «kaj se niti v meni ne ozve glas, ki bi odgovoril? Nič mi ne da znamenja? Nič, nihče mi ne pomore?»

Tu je zahrnel nekdo med vojaki, nekdo se težko prebuja; polnoč je, izmena straže; godrnjaje, kašljaje, rožljaje z jermenjem gre vojak na stražo.

Častnik se je zdramil in se obrnil; v veži je pozdravila brleča luč laterne, topla, tolsta, zaupljiva, in prijel je laterno kot svojo družico in je šel z njo na peron. Ob tiru tri mrtva trupla; trije ubiti vojaki; nič. Mesečina je pokrita z ivjem nezemske brezbriznosti.

Pred deščeni vrati kolnice hodi sem in tja vojak. Deset korakov, deset korakov; pri obratu se ostro zasveti bajonet; Pesek perona, tir, bela kocka kolnice, vse belo, oslepujoče, nezemsko, prividno. Nič ni. Ni sploh nič. Je le vsemirje.

Častnik se počasi vrača v pisarno, kjer je sodil, leže na blazinjak in si postavi k vzglavju na mizo revno železniško laterno; žolti plamenček trepeče, se krči, se ogreva sam s seboj, in človek na blazinjaku ne okrene pogleda z njega, dokler se mu oči ne razplakajo, dokler ne zaspi od žalosti in utrujenosti.

Še
nekaj dni,
in konec
bo kopanju

A. P. Čehov:

OBREKOVANJE

Učitelj lepopisja Sergej Kapitonič Ahinejev je obhajal ženitovanje svoje hčerke Natalje z učiteljem zgodovine in zemljepisja Ivanom Petrovičem Lošadinom. Ženitovanje je teklo kot namazano. V dvorani so peli, igrali, plesali. Po sobah so kot nori švigali sem ter tja iz kluba na posodo vzeti lakaji v črnih frakih in belih zamazanih ovratnicah. Šum in razgovor je prenehal. Učitelj matematike Tarantulov, Francoz Padequoi in mladi revizor Jegor Venediktič Mzda so, sedeč v vrsti na divanu, podvizajoč se in prekinjajoč drug drugega, pripovedovali gostom, kako je bil nekdo živ pokopan, in izražali svoje mnenje o spiritizmu. Vsi trije niso verjeli v spiritizem, a so dopuščali, da je na tem svetu mnogo takega, česar človeški um ne bo nikdar dosegel. V drugi sobi je učitelj književnosti Dodonski pojasnjeval gostom, kdaj ima straža pravico streljati na mimo idoče. Razgovori so bili, kakor vidite, strašni, a silo prijetni. Skozi okno so z dvorišča pogledavali ljudje, ki po svojem socialnem položaju niso imeli pravice priti v dvorano. Opolnoči je gospodar Ahinejev šel v kuhinjo, da vidi, ali je vse pripravljeno za večerjo. V kuhinji je stal od tal do stropa dim od gosjih, račjih in raznih drugih

vonjev. Na dveh mizah so bili razloženi in razstavljeni atributi jedi in pijač. Okoli miz si je dajala opravlja kuharica Marfa, rdeča ženska z dvojnimi prepasanim zadkom.

«Pokaži mi jesetra!» je rekel Ahinejev, mencajoč si roke in oblizujoč se. «Kakšen duh je to! Vso kuhinjo bi pojedel! No, pokaži jesetra!»

Marfa je šla k eni izmed klopi in previdno privzdignila umazan list od časnika. Pod tem listom je v velikanski skledi počival velik jeseter, ves pisan od kaper, oliv in korenja. Ahinejev je pogledal na jesetra in vzdihnil. Obraz mu je zažarel, oči so se mu zalesketale. Nagnil se je in dal z ustnicami glas nenamazanega koleasa. Malo je postal in tlesknil s prsti in še enkrat cmoknil z ustnicami.

«O, glas gorečega poljuba... S kom se pa tu poljubljaš, Marfuša?» se je začul glas iz sosednje sobe, in na vratih se je pojavila ostrizena glava pomočnika razrednih učiteljev, Vanjkina. «S kom si? A-a-a... zelo prijetno! S Sergejem Kapitoničem! Dober očka, se ne da oporekati! Z žensko polonezo tête-à-tête!»

«Vobče se ne poljubljam,» se je zmedel Ahinejev, «kdo je tebi, bedaku, to rekel? Kar tako... sem z ustnicami cmoknil... od zadovoljstva... Ob pogledu na ribo...»

«Kar govori!»

Vanjkinova glava se je na široko zasmejala in se skrila za vrati. Ahinejev je zardel.

«Vrag ga vedi!» je pomislil. «Zdaj pojde, grdoba, in bo klepetal. Po vsem mestu bo opravljajal, živina...»

Ahinejev je šel hitro v dvorano in poškilil v stran: kje je Vanjkin? Vanjkin je stal pri klavirju, se drzno zvižal in šepetal nekaj smejoči se inšpektorjevi svakinji.

«O meni govori!» je pomislil Ahinejev. «O meni, da bi se razletel! Pa mu še verjame... verjame. Smeje se. Moj Bog! Ne... tako ne smem pustiti... ne... Treba je nekaj napraviti, da mu ne bodo verjeli... Govoril bom z vsemi, in on bo ostal neumna klepetulja.»

Ahinejev se je popraskal, se nehal vznemirjati in šel k Padequoiuju.

«Pravkar sem bil v kuhinji in sem uredil zaradi večerje», je rekel Francozu. «Vi, vem, imate radi ribe, a jaz imam, dragec, jesetra, ho! Dva komolca dolgega! He-he-he... Da, saj res, skoraj bi bil pozabil... V kuhinji sem imel pravkar s tem jesetrom... pravo anekdoto. Stopim v kuhinjo in si hočem ogledati jedi. Pogledam na jesetra in od zadovoljstva... od pikantnosti cmoknem z usti. A tedaj vstopi nenadoma ta bedak Vanjkin in pravi... ha-ha-ha... in pravi: 'A-a-a... vi se tukaj poljubujete?' Z Marfo, s kuharico! Lepo si je izmislil, bedasti človek! Baba je grda kakor strah... a on... bi se poljubljal! Čudak!»

«Kdo je čudak?» je vprašal pristopivši Tarantalov.

«No, oni, Vanjkin! Stopim v kuhinjo...» In pripovedoval je o Vanjkinu.

«Osmešil se je, čudak! A po mojem se je prijetneje poljubovati z opico kakor z Marfo», je pristavil Ahinejev, pogledal okoli sebe in zagledal za seboj Mzdo.

«O Vanjkinu govorimo», mu je rekel. «Čudak! Stopi v kuhinjo, zagleda me z Marfo pa si začne izmišljati razne storijske. 'Kaj,' pravi, 'poljubujeta se?' V pijanosti se mu je tako zdelo. Jaz pa, pravim, se rajši poljubujem s puranom ko z Marfo. Imam pa tudi ženo, pravim, bedak neumni. Smejati sem se moral.»

«Komu ste se morali smejati?» je vprašal učitelj veronauka, pristopivši k Ahinejevu.

«Vanjkinu. Stojim, veste, v kuhinji in gledam jesetra...»

In tako dalje. Čez kake pol ure so že vsi gostje poznali zgodbo o jesetru in Vanjkinu.

«Naj jim zdaj pripoveduje!» si je mislil Ahinejev in si mel roke. «Naj! Začel bo pripovedovati, a mu bodo takoj rekli: 'Nikar ne govori neumnosti, bedak! Vse nam je znano!'»

In Ahinejev se je toliko pomiril, da je izpil od veselja štiri kozarčke prevč. Ko je spremil po večerji mlada v spalnico, je šel v svojo sobo in zaspal kakor popolnoma nedolžen otrok, a drugi dan se sploh ni nič spominjal zgodbe z jesetrom. A joj! Človek obrača, Bog obrne. Hudoben jezik je opravil svoje hudobno delo, in Ahinejevu ni nič pomagala njegova zvitost. Čez teden dni, namreč v sredo po tretji uri, ko je stal Ahinejev sredi učiteljske sobe in govoril o slabih nagnjenjih učenca Visekina, je stopil k njemu direktor in ga poklical v stran.

«Nekaj vam moram povedati, Sergej Kapitonič», je rekel direktor. «Oprostite... Ni to moja stvar, a vendar vam moram povedati... Moja dolžnost... Vidite, širi se govorica, da živite s to... s kuharico... Ni to moja stvar, a... Živite z njo, poljubujte se, kar hočete, samo, prosim, ne tako glasno! Prosim vas! Ne pozabite, da ste pedagog!»

Ahinejeva je stresel mrz in zavrtelo se mu je v glavi. Kakor da ga je pičil cel roj čebel in se oparil s kropom, tak je šel domov. Šel je domov, a zdelo se mu je, da gleda nanj vse mesto, kakor bi bil namazan s katranom... Doma ga je čakalo novo gorje.

«Kaj pa da nič ne črhneš?» ga je vprašala žena po obedu. «Kam si se zamislil? Ali misliš na ljubimkanje? Si se razžalostil zaradi Marfuške? Vse mi je znano. Dobri ljudje so mi odprli oči! U-u-u... živina!»

In lop po licu... Vstal je izza mize in... ne čuteč tal pod seboj, odšel brez kape in plašča k Vanjkinu. Vanjkin je dobil doma.

«Podlež!» se je obrnil Ahinejev k Vanjkinu. «Zakaj si me pred vsem svetom pomazal z blatom? Čemu si me obrekoval?»

«Kako obrekoval? Kaj si izmišljate?»

«A kdo je blebetal, da sem se z Marfo poljubljal? Ti ne, praviš? Ne ti, razbojnik?»

Vanjkin je pomežiknil in začel utripati z vsemi vlakni svojega užaljenega obraza, dvignil oči k sveti podobi in izpregovoril:

«Kaznuj me Bog! Naj oslepim in naj umrem, če sem o vas rekel le eno besedo!»

O Vanjkinovi iskrenosti se ni dalo sumiti. Očividno ni on blebetal.

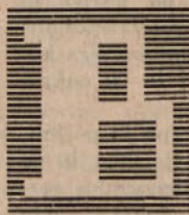
«A kdo je? Kdo? se je zamislil Ahinejev, pregledujoč v svojem spominu vse svoje znance in trkajoč se na prsi. «Kdo vendar?»

«Kdo vendar?» vprašamo tudi mi čitatelja...

Prevel I. T.

N. A. Luhmanova:

ženine oči

ilo je poleti.

Na klopici tik jezera je sedel Andrej Pavlovič Vališčev s svojo ženo in opazoval čolne, ki so pluli nalahno po mirni, kakor jeklo se bleščéči gladini. Včasih sta zaslišala smeh in pretrgan pogovor ljudi, ki so sedeli v čolnih, in iz daljave od nasprotnega brega je zanašal veter akorde, potem pa zopet le lahne zvoke godbe.

Solnce se je pomikalo k zatonu, tih in žalosten somrak se je plazil po nebu in legal na pokrajino. Vališčev je sedel tako tesno poleg svoje žene, da je čutil, kako prihaja toplota njenega telesa, odetega v lahno

batistasto obleko, do njega. Nekje na poti, posuti s peskom, so se zaslišali koraki, in Vališčev je začutil, kako se je zgenila nežna ženina roka na njegovi rami, kakor bi nečesa pričakovala.

Odločni koraki so se bližali. Čul se je rezeg žvižg, nato pa skakanje psa, ki je dohitel svojega gospodarja. Aleksandra Mihajlovna je kriknila in poskočila — toda pes je veselo zalajal in skočil k nji kakor k stari znanki in bil očividno vesel tega svidenja. Medtem je šel njegov gospodar mimo klopice z odločnimi koraki, se okrenil in ostro zažvižgal. Pes je prisluhnil: v prvem hipu je bil neodločen in je samo veselo mahal z repom, potem pa jo je kakor strela ubral za svojim gospodarjem. Aleksandra Mihajlovna si je blela in prestrašena pogladila obleko.

«Čigav je ta pes?» je vprašal Vališčev.

«Ne vem. Kako me je prestrašil; mislila sem v prvem hipu, da je stekel...»

Pogledala je moža. Njene modre oči so ga odločno in nedolžno motrile. Tudi on jo je pogledal, a ni rekel nobene besede. Toda bil je prepričan, da laže.

Bohotna je bila julijska poletna lepota; priroda je izžarevala gorečo težnjo po izživljanju, v grmovju so na vse zgodaj peli ptičji zbori, poldansko solnce je ožarjalo lahne oblačke, ki so se izgubljali na daljnem sinjem obzorju. Zvečer so se plazile po polju in sečinah plašne sence; čisti zrak je sprejemal in oddajal slaboten šelest. Sladko hrepenenje nagibajočega se dne je objemalo vso prirodu — in noč je strnila nebo z zemljo...

Noč — topla poletna noč je minila. V veliki, elegantni spalnici Vališčevih je bronasta ura zvonko in melodično odbila šesto uro; siva papiga v kletki na balkonu se je zbudila, našopirila perje in zavreščala: «Kdo je to?»

Vališčev se je zdrznil, kakor bi ga nekdo udaril. Srce mu je močno bilo. Pogledal je na desno in videl, da je postelja Aleksandre Mihajlovne prazna. Krog njega je bila mrtva tišina, polna zlih misli, neizgovorjenih sumničenj in dvomov.

Vstal je ves razburjen in se oblekel. Izprehodil se je okrog vile, toda služkinj ni zbudil, tudi zastorov ni odgrnil. Sedel je k oknu, odkoder je videl na hišna in vrtna vrata. Hitro nato je zaslišal znane korake in njegove tenki sluh je v njih spoznal naglico in bojazen.

Vrtna vrata so zaškripala in v njih se je pojavila Aleksandra Mihajlovna, oblita od vzhajajočega solca. Temne lase je imela razpletene, lice ji je bilo blede in široko razprtimi očmi je nestrpno motrila okna in vrata, in ko se je prepričala, da je hiša pogreznjena v spanje, so ji oči veselo zažarele.

Popravila si je obleko in vezenje okrog vratu in tiho kakor mačka, ki se vrača z nočnega potepanja, smuknila na balkon. Pred njo je stal njen mož in ji zrl srepo v oči.

«Kje si bila?» je vprašal in stisnil njene roke v svojih dlaneh. Začutil je, da ji od strahu ledenijo.

«Oh, kako si me prestrašil! Šla sem se kopat!» Zavihetela je zvito, mokro brisačo in si z njegovo roko pogladila mokre lase, ki so se na vratu sprijemali. «Spal si tako sladko, da te nisem hotela buditi...» Odločno ga je pogledala, toda on jo je motril in molčal; bil je prepričan, da laže.

Aleksandra Mihajlovna je bila navadna lepota, kakršnih je na stotine. Imela je pravilne, ne bogve kako izrazite poteze. Tudi njena postava ni bila drugačna kakor postava vsake elegantne Petrograjčanke in prav tako je šumela s svilenimi spodnjimi krili in puščala za seboj vonj različnih dišav.

Kakor hitro pa je dvignila veke in vas pogledala, se je njeno lice takoj izpremenilo, kakor se izpremeni temna soba, ki jo nenadoma oblije tok svežega zraka in jasni solnčni žarek. Njeno lice je postalo tako privlačno, da je ostrmel tudi največji brezbriznež.

Te oči niso bile svetle, vabeče oči kokote, tudi ne naivne, nedolžne oči deklice. Njene oči so bile oči prave žene.

Bile so jasne in hkrati tople, polne miline in čara, sramežljive in obenem strastne. Njih pogled je zajemal ves širni svet in v njih globini je bila skrita tajnost; v očeh se je skrivala žalost angela, ki je bil prisiljen živeti na zemlji, bolno hrepenenje vzvišene duše, zavržene v blato in nesrečo človeškega življenja.

Te oči so imele v popolni oblasti Andreja Pavloviča. Poročil se je z Aleksandro Mihajlovno samo zato, da bi

bil bliže tem očem, da bi se trajno veselil ob teh živih, veselih safirjih; obračal jo je k luči, prijel jo za roke in stiskal k sebi, hipoma pa jo je pehnil od sebe in jo opazoval iz daljave. Sam je trpel ob tem in zdelo se mu je, da jo s tem muči. Na dnu teh oči je opazil njemu neznano bolečino in bil je pripravljen, da ji da vse, samo da bi izginila ta senca žalosti iz teh njemu tako dragih zvezd.

Vse leto je bil zaljubljen v oči svoje žene. Potem je opazil v njih izpremembo, toda oči so se smejale še vedno kakor prej. Zgrozil se je, ko je spoznal, da ni njegova žena dobra, ali boljše, da je dobra le takrat, kadar ji to dovoljuje njena sebičnost. Prepričal se je, da je lažniva in da ni pametna, ampak samo pretkana, in vendar, kakor hitro je povzdignila k njemu svoje velike oči in ga pogledala, jo je zopet vzljubil in izgubil oblast nad seboj.

«Daj, da te poljubim, ti zgodnja ptička», je rekel Vališčev in ona je k njemu sklonila svoje lepo čelo.

«Sedaj pa čajček, čaj», je zaklicala z otroškim, muhastim glasom.

Ko je bilo v jedilnici vse pripravljeno, je možu nalila čaja.

«Andrjuška, tu imaš čaj! Pojdi, da ne bo mrzel! Hitro, sicer zamudiš vlak!»

«Ne odpeljem se.»

«Kako to? Ti se ne odpelješ?»

V njenem glasu je neprevidno zatrepetala osuplost.

«Zato ker se ne odpeljem. Pozabil sem ti včeraj povedati, da sem si vse tako uredil, da bom imel v pisarni tri dni prosto.»

«A tako? Kakšno prijetno iznenadenje! Kako si ljubezniv! Ampak... veš... meni to križa moj načrt.»

«Načrt? Kakšen?»

«Obljubila sem Varginovi, da pojdem z njo v mesto.»

«Pa mi tega nisi povedala.»

«Veš, pozabila sem... dogovorili sva se pri kopanju.»

«Aha... pri kopanju!...»

«Da, hoteli sva iti malo pogledat v Petrograd, samo tako, veš, à la recherche des nouveautés... moram ji hitro pisati, da ne morem danes z njo.»

Po čaju je sedel Andrej Petrovič na teraso in prebiral časopise. Žena je sedela pri pisalni mizi in pisala Varginovi. Srepo je motrila papir in poteze njenega nežnega lica so izražale nevoljo. Tenke ustnice so bile stisnjene... levo uho je žarelo in lice ji je bilo razgreto od notranjega razburjenja.

V Vališčevu je vse vrelo: sede ji je kazal hrbet in opazoval nestrpno vsako njeno kretnjo v zrcalu. Žena je končala pismo, ga zložila in porinila v ovitek, oslinila drobni prst, namočila z njim rob, zalepila pismo in dvakrat pozvonila.

Pojavila se je hišna, suha in rumena, z zvitimi očmi. Srepo je gledala svojo gospodarico.

«Oddajte to pismo Lidiji Petrovni Varginovi. Na odgovor vam ni treba čakati.»

Aleksandra Mihajlovna je pomolila hišni pismo, ko se je med njiju postavil njen mož.

«Grem na izprehod in oddam pismo sam. Lahko greste, Katja!»

Hišna je stopila za korak nazaj, še enkrat pogledala svojo gospodarico in odšla.

«Sam? Hvala! Bo vsaj prej tam. Pojdeš takoj, kajne?»

«Takoj!»

«No, in čemu to pismo? Če greš sam, bi bilo smešno, ko bi ji nosil pismo, ker ji to lahko poveš, in Aleksandra Mihajlovna je iztegnila roko po pismu.

Vališčev je prebledel, kri mu je silila v glavo. Raztrgal je ovitek in bral. Aleksandra Mihajlovna je lahko kriknila in se sesedla v naslanjač.

«Še ni minila ura, odkar sva se poslovila, pa ti že pišem. Ker ostane A. P. danes doma, ne morem priti ob 1h; pa ne samo danes, ampak tri dni. Pomisli! Tri dni zapora! Glej vsaj, da naju boš srečal ob jezeru, da Te bom vsaj videla. Toda Gilbo drži trdno, da ne bo zopet skakala name pred njim. Tvoja Alja.

Vališčev se je ozrl na ženo. Sedela je nepremično in si zakrivala obraz z rokami. Vse je bilo tako jasno, da ni poizkušala niti lagati. Vendar se je zagledala vanj s svojimi očmi, s tem čistim, sinjim nebom.

Andrej Pavlovič jo je prijel krčevito za roko. Ta pogled trpečega angela ga je spravljaj v besnost.

Saj to niso oči, ampak stroji. In to ni žena, ampak lutka, brez duše, brez krvi in brez uma... In ko se je zazrl v azur njenih krasnih oči, jo je prijel za rame in tresel z blaznim smehom.

«Zapri oči, zapri oči!» je vpil, in ona ga je nehote slušala. Sedaj je imel pred seboj blede, prazen ženin obraz, s širokimi navadnimi lici, obraz malopridnice, kjer je vsaka poteza izražala bojazen psa, ki čaka, da bo tepen...

Vališčev jo je sunil tako, da je padla. «Laterne, laterne z barvastimi šipami... in jaz sem jih imel za nebo», se je divje zasmejal in zbežal v svojo sobo.

Ločila sta se.

Minili sta dve leti. Vališčev ni vedel nič o svoji ženi; redno mu je pošiljala potrdila o prejetem denarju, ki ga ji je on prav tako redno pošiljal. Potoval je, živel na deželi, nazadnje pa se je vrnil v svoje zapuščeno stanovanje v Petrogradu.

Zdelo se mu je, kakor bi prebolel hudo bolezen in prebil težko operacijo, ter začel iznova živeti.

Žena je bila izbrisana z njegovega življenjskega programa in bil je prepričan, da se je za vselej otresel njene lokavosti in nečiste oblasti. Sovražil jo je in jo zaničeval in preklinjal z najrazličnejšimi priimki.

Čutil se je dovolj oborožen pred vsako ljubeznijo.

Zopet je bilo poletje. Ko se je vračal zvečer domov, je sedel v naslanjač na balkonu, ki je visel kakor lastovičje gnezdo nad spečim mestom. Obdajala ga je tišina julijske noči.

Na nebu se je zableščal mesec kakor zlat srp, ki ga je bila pozabila ženjica na neskončnem polju. Lahni oblaki so pluli nemirno v daljavo... blede zvezde so vstajale iz temnomodrega ozadja.

Vzduh se je prepajal z nevidnimi bitji. Pod njim je ležalo veliko, tiho mesto, pogreznjeno v čarobno luč. Tišina mu je preplavljala srce in ga navdajala s sladkim hrepenenjem, kakršnega že dolgo ni občutil. Hrepenenje po ženi ga je nenadoma prevzelo. Odšel je v sobo, prepričan, da mu ubeži s pogledom na speče mesto. Toda v sobi se je jasno odražala od temnega ozadja soha Psyhe, oblita z mesečino. Iztegala je roko in kakor bi z nazaj nagnjeno glavo v razkošjem srkala z napol odprtmi usti bajno mesečino...

Vališčevu se je iztrgal globok vzdihljaj.

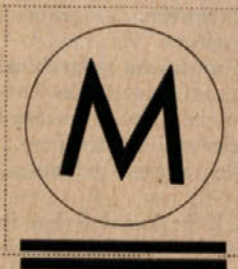
Preteklost je nad njim izgubila moč in izginila nekam v daljavo. Srce mu je bilo veselo. Vališčev je zahrepenel iznova po velikem in neskončnem sozvoju življenja... ki se oblikuje iz ljubezni do žene...

Prev. M. Scholle-Zupančeva.

P. P.:

veliki neznanec

r. Chasenbrook, šef kriminalne policije podzemeljskega oddelka A v Chicagu, je pritisnil na gumb električnega zvonca v svoji sobi in minuto nato je stalo vseh njegovih sto dva in sedemdeset detektivov pred njim.

«Gospoda moja,» je začel kriminalni šef, «sporočiti vam moram nekaj novega. Za naš podzemeljski oddelek A sem vzel danes v službo novega detektiva. Upam, da bo ta novi gospod, ki je v svoji stroki zelo moderen, delaven in kriminalistično zelo dobro izobražen, ponos našega oddelka, in da boste vi vsi v tem novem gospodu dobili dobrega sodelavca in tovariša!»

«Hip, hip, hural!» so zaklicali vsi detektivi v en glas.

«Ali lahko priredimo nocoj v počastitev novega tovariša slavnostno večerjo?» je vprašal neki starejši uradnik.

«Seveda,» je odvrnil kriminalni šef. «Toda že zdaj vas moram opozoriti na to, da vašega novega tovariša na to večerjo ne bo!»

«Kako? Ali je bolan? Ali pa ste mu že dali kakšen važen opravček?» je vprašalo radovedno več detektivov.

«Ne,» je odvrnil šef z nasmeškom, «toda svojega novega tovariša osebno ne smete poznati. Vzel sem ga v službo samo pod tem pogojem, da ne bo neznan le za javnost, ampak tudi za svoje tovariše. To bo naposled detektiv, ki bo neviden in bo lahko na skrivaj deloval v podzemlju. Takega moža potrebuje Chicago! Noben lopov ga ne bo mogel spoznati!»

«Bravo! Bravo!» so vzkliknili tovariši.

«In še nekaj,» je dejal kriminalni šef. «Tisoč dolarjev bom dal tistemu izmed vas, ki mi bo prinesel vsaj njegov natančni opis, če že imena ne bo mogel odkriti. Toda takoj moram tudi dodati: ne verjamem, da se vam bo to posrečilo, čeprav ste vsi v svoji službi vestni in spretni. Zakaj ta detektiv je mojster svoje stroke in dosti spretnejši od vas vseh!»

Po teh besedah je vseh sto dva in sedemdeset detektivov zapustilo sobo. Oddelek za podzemlje je bil zdaj kakor razkopano mravljišče. Vsi detektivi so zavidali novemu tovarišu. Trdno so se odločili, da ga morajo čimprej razkrinkati. Tisoč dolarjev nagrade — to tudi niso mačje solze!

Sto dva in sedemdeset detektivov je s podvojenjo pazljivostjo preiskovalo mesto. In vsi so prav natanko pazili, kdo prihaja s policije in kdo vanjo zahaja.

Čez teden dni se je javil pri kriminalnem šefu star, izkušen detektiv z besedami:

Filozof

«Prosim, da mi izplačate tisoč dolarjev nagrade!»

«Ali mi pa tudi lahko popišete svojega novega tovariša?»

«Ne!»

«In kako se morete potem potegovati za to nagrado?»

«Prav zato, ker tega novega detektiva sploh ni.»

«Motite se. Gospod Neznanec, novi detektiv, je živo bitje. Ni še deset minut, kar je bil pri meni in mi poročal o zločinih, ki jih pripravljajo v podzemlju.»

Tri dni nato se je javil najmlajši detektiv podzemeljskega oddelka A pri kriminalnem šefu.

«Prosim, da mi izplačate tisoč dolarjev, ki ste jih razpisali za nagrado», je hitro rekel.

«Ali mi lahko natančno popišete svojega novega tovariša?»

«Da.»

«Prosim!»

«Moj novi tovariš, gospod Neznanec, mi ni več neznan. Dva in trideset let je star.»

«Res je.»

«Rjave oči ima.»

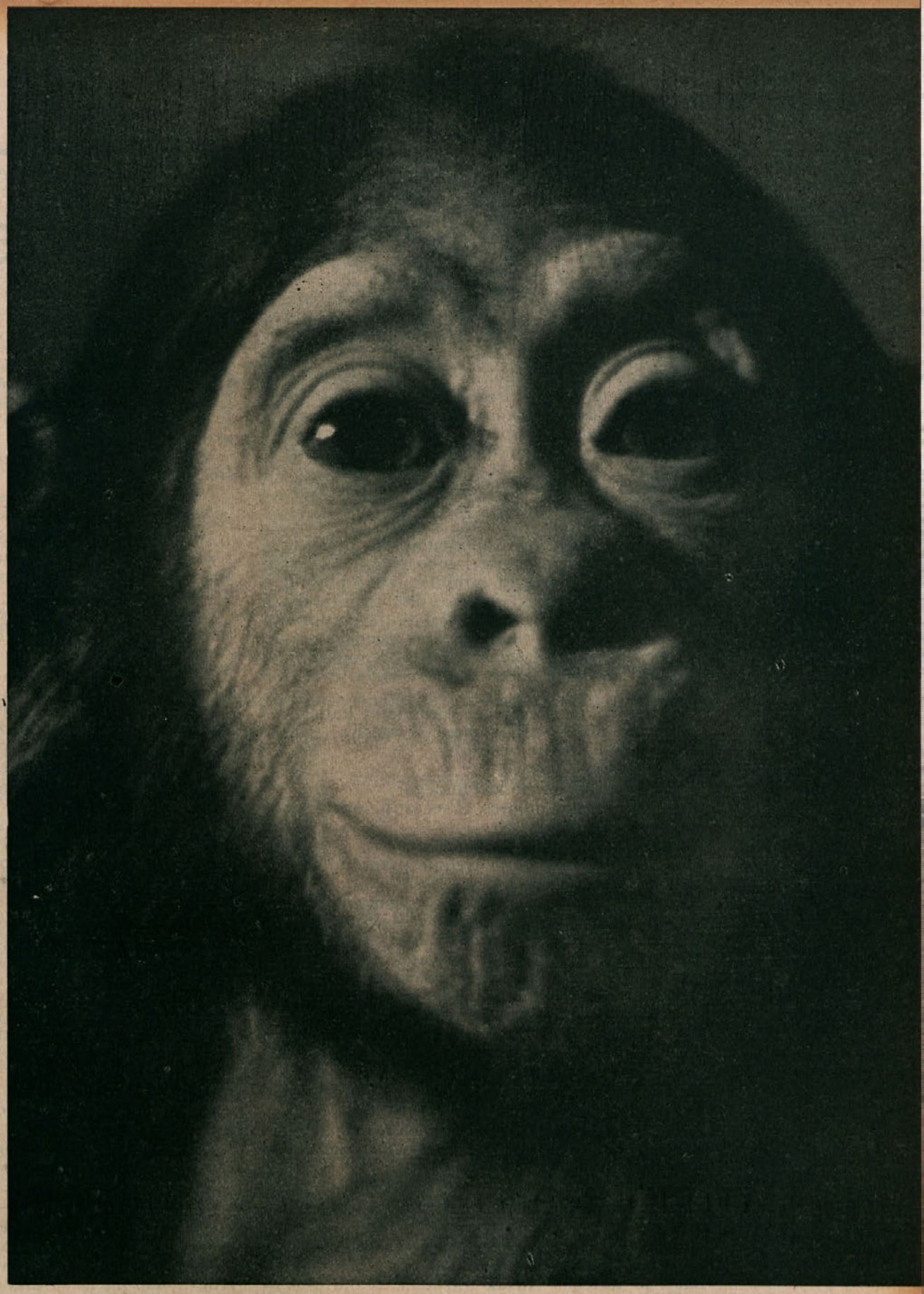
«Da.»

«Na levi nogi šepa.»

«Mhm.»

«Rodil se je leta 1898. v državi Ohio, v mestu Newportaleu!»

«Res, vse se ujema.»

«In piše se Jim Barthelesy!»

«Imenitno! Prislужili ste tisočak! Tu ga imate! Zdaj mi pa še povejte, kako ste veliko skrivnost razvzplali!»

«Prav preprosto», je povedal mladi kriminalni uradnik. «Stopil sem k prvemu članu chicaškega zločinskega podzemlja in mu obljubil en dolar. Pa mi je takoj dal vse podatke.»

JARMILA
HAŠEK:

saj ne bo nič hudega...

Katehet Novak je sedel za pisalno mizo in pripravljaj svojo nedeljsko pridigo. Boječe se je ogibal vsakemu «toda, ali, kolikor», ki so jih njegove učenke tako rade na prste štele. Tedaj je rezko zazvonilo v veži.

Novak je odložil pero in odprl. Pred vrati je stala Marija. «Hvaljen bodi Jezus Kristus», je pozdravila.

«Na vekov veke, amen», se je zahvalil Novak. «Kaj bi pa ti rada?»

Marija je vstopila in obstala v veži.

«Le pojdite dalje», je vzpodbudil Novak dekle in odprl vrata, ki so vodila v sobo.

Marija je v zadregi napravila nekaj plašnih korakov, zmečkala rob predpasnika in molčala. Prijazno je pogledal dekle in čakal, da bo povedalo, čemu prihaja. Bila je pridna učenka, najboljša v razredu. S kmetov je bila in stanovala je tu pri teti, da je lahko hodila v nadaljevalno šolo.

«No, torej», je čez precej časa dejal katehet. «Saj menda niste prišli k meni v vas. Kaj vam teži srce? Le na dan z besedo!»

«Bojim se povedati...»

«Menda vendar ne bo kaj hudega?»

Marija je zardela do ušes. «Prečastiti, bratranca imam.»

«No, in?»

«Ali ne boste nikomur povedali, prečastiti?»

«Ali je spoved?»

Marija je iznova zardela kakor mak in vneto prikimala. Novak je opazil, da je bila njena glava prav privlačna in ljubka. Čeprav je bil navajen poslušati spovedi, ga je njena pritrditev vendar čudno zmedla zaradi nenavadnega kraja in okoliščine. Potrudil se je, da je še malomarneje, kakor je bilo treba, rekel: «Seveda bom ohranil vse zase, vas okrepčal in potolažil.»

«Hvala, prečastiti gospod, zato sem tudi prišla k vam. Moj bratranec študira za zdravnika.»

Marija je zbrala vse moči: «Rad me ima.»

Dobro, dete moje. Dalje!»

«Davi so odpeljali teto v bolnico, da jo bodo operirali, jaz pa sem z bratrancom sama doma.»

«No, in?...»

«Bojim se, prečastiti.» Marija je zakrila oči.

«Česa se bojite?» Resnično presenečenje je bilo v teh besedah.

Marija je zažarela kakor ogenj in zastokala: «Bojim se, ker bova sama.»

Zdaj je katehet Novak razumel. «Pojdite k sorodnikom in prenočite pri njih.»

«Nimam drugih sorodnikov.»

«Potem pa prosite bratranca, naj prenoči v hotelu.»

«Nič denarja nimava doma.»

Katehet Novak je začel hoditi po sobi sem in tja. «Seveda ne morete z mladim možem sami ostati skupaj v stanovanju. Prenočite pri svoji prijateljici.»

«Marta je name huda.»

«Pa pojdite k sosedi.»

«Potem bo vsa hiša o tem govorila. Prečastiti, svetujte mi kaj. Bojim se.»

Katehet je še nekajkrat stopil po sobi sem in tja. Naposled je rekel: «Jaz imam razen postelje še otomano v svoji sobi. Prosite bratranca, naj pride k meni spat.»

Marijine oči so se zasvetile in šepnila je: «Prosim, napišite mu.»

Novak je vzel svojo posetnico, hitro nekaj nacečkal nanjo in jo dal dekletu.

«Hvala, prečastiti! Ali ste zdaj hudi name?»

«Veseli me, da mi zaupate, dete moje, toda zdaj vas prosim, da mi odkrito poveste, ali imate bratranca radi?»

«Rada, toda ne tako», je šepnila Marija. «Hvaljen bodi Jezus Kristus!» je še rekla in že je bila zunaj.

«Na vekov veke, amen», je dejal katehet, tedaj pa se je spomnil, da bodo hišna vrata ob devetih zaprta in da dijak najbrže ne bo imel denarja za hišnika. «Čakajte, hišni ključ vam bom dal s seboj, če bo potrebno», je zaklical za Marijo.

Dekle pa je bilo že predaleč in klica ni več slišalo. Slišala pa ga je hišnica, ki je stala spodaj na preži.

Katehet Novak se je vrnil k svojemu delu. Toda ni mu hotelo več iti prav izpod rok. Moral je misliti na Marijo. Odložil je pero in odprl na slepo srečo neko knjigo. In po nekaj vrstah je že bral: «Prečastiti mož pa se je izkušnjavi uprl...» Pa se vendar ni mogel otresti misli na vedri, rdeče žareči obraz.

Ob pol devetih je začul rahlo trkanje na svojih vratih. Novak je odprl.

«Ali ste vi, Marija?» Čutil je, da mu to prese-nečenje ni prav nič neprijetno.

Z zaupanjem v srcu je stalo dekle v sobi: «Prečastiti gospod, sram me je bilo reči bratranca, naj pride k vam. Prosim vas, naj prenočim pri vas.»

Katehetovo srce je tako burno udarilo, da se je sam ustrašil. «To pa ni mogoče, Marija.»

«Zakaj pa ne?» je vprašalo dekle in mu z zaupanjem pogledalo v oči.

«Poslušajte! Ali mislite, da se spodobi, če prenoči mlado dekle pri tujem, mladem moškem?»

«Ne, toda vi ste vendar prečastiti gospod», je dejala Marija, rdeča kakor potonika.

Novak je tiho izmolil molitev k svetemu Alojziju, potem pa je na glas rekel: «Zelo mi je žal, toda tu vas ne morem pustiti. Odvedel vas bom k svoji sestri.» In hitro je pograbil svoj zimski plašč, da ga izkušnja ne bi premagala.

Martin, Marijin bratranec, je čakal na svojo sestrično. Devet je odbila ura, hišna vrata so zarožljala in se zaklenila, na stopnicah je ugasnila luč. Martin je zaprl knjigo in šel nemirno skozi sobo v kuhinjo. Tedaj je zapazil na tleh košček papirja. Pobral ga je in bral:

«Vaclav Novak, katehet.

Pridite nocoj k meni. Vabim Vas in se Vas veselim. Pripravil Vam bom toplo posteljo.»

Kateheta Novaka so obdolžili, da je zvalil k sebi učenko Marijo Jakobovo. Njo so vrgli iz šole, Novak pa je izgubil svojo službo. Pričevanje njegove sestre ni nič zaleglo proti Novakovi posetnici in izpovedi hišnice.

Novak je zapustil šolo, osramočen kakor resničen krivec. Toda še bolj kakor ponižanje, ki ga je moral prestati, ga je bolela obdolžitev, ki so jo metali dekletu v obraz. V ta ljubki, odkriti obraz, ki ga je v mislih videl, kako zardeva, in ki je nanj mislil tudi v sanjah.

Čez dva meseca je že imel službo v neki banki in čez nova dva meseca je bila že Marija njegova žena.

«Hvaljen bodi, Jezus Kristus», je imela navado reči gospa Novakova, kadar se je njen mož vrnil iz banke.

«Na vekov veke, amen», je vselej odvrnil gospod Novak, in oba sta mislila zares.

Med nebom in zemljo

Živ vrelec

Izgubljeni telovnik.

Salomon Rosenduft je imel letos pri kupčijah srečo. Dosti je prodal, zato se je odločil, da pojde s svojo ljubo družinico k morju. Edini iz Tarnopola. V Dubrovnik.

Ne zaradi kopanja, Bog ne daj. Za take reči Salomon Rosenduft ni. In mamica tudi ne. In otroci — dolgo naj žive in zdravi naj ostanejo! — tudi ne.

Samo najstarejšemu, trinajstletnemu Izaku, se je zahotelo kopeli. Prosjačil je in prosjačil. Naposled mu je dal oče denarja za kabino. Ginljivo so se poslovili in Izak je šel v vodo.

Čez dobro uro se je vrnil. Krasno je bilo, toda izgubil je svoj telovnik, kakor je uganila mamica s svojim skrbnim materinskim pogledom.

Zlodej ve, kje ga je pustil. Telovnika ni hotelo biti nikjer.

Izak je skočil nazaj v kopališče, preiskal vse, vprašal čuvaje, prosil, rotil — vse zaman. O telovniku ni bilo sledu.

In Izak ni smel iti več v vodo.

Potem se je vrnila Rosenduftova družina v Tarnopol.

Drugo leto so šli posli še boljše in Salomon Rosenduft je spet odpotoval s svojo ljubo družinico k morju. Edini iz Tarnopola. V Dubrovnik.

In spet je prosjačil Izak, očetov ljubljeneč, in očetovo srce se je omeščalo. Izak je smel iti v vodo. Rekli so mu samo, da ne sme nič izgubiti.

Čez dobro uro se je vrnil. Ves srečen in vesel. Našel je svoj telovnik! Po enem letu!

«Izak, moj sin, kje pa je bil ta tvoj telovnik?»

«Pod srajco!» je povedal Izak. «Lani sem ga moral po neprevidnosti kar na golo obleči!»

s fotografskim aparatom na dnu dunava

Hlaskanje po senzacijah je nedavno pripravilo dva novinarja na misel, da poizkusita s fotografiranjem pod vodo. Kar smo doslej videli slik, narejenih pod vodo, bodisi v ilustriranih listih ali pa v filmih, so bile po večini vse narejene na umeten način v steklenih bazenih, le nekaj znanstvenih slik je bilo posnetih res pod vodo, za kar je bilo treba velikih priprav in še večjih stroškov.

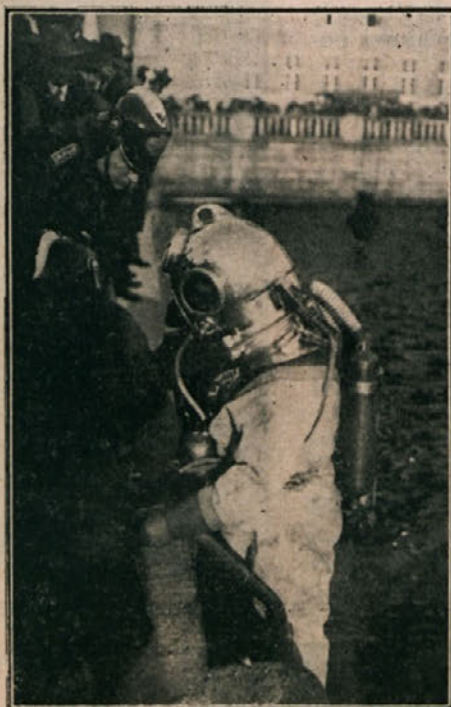
O tem podvodnem poizkusu poroča eden teh dveh novinarjev takole:

«Potapljaško društvo nama je dalo na razpolago dve skupini potapljačev, ki jima je poveljeval najboljši potapljač.

Preden sva se potopila, sva dobro pregledala svoje fotografske aparate.

Ko nama je zdravnik preiskal srce in pljuča in ugotovil, da sva oba zdrava, sva se jela pripravljati. Že takoj ko sem začel oblačiti prvi dve volneni obleki, ki ju je treba obleči pod potapljaško opravo v obrambo proti mrazu mi je pričelo srce močnejše utripati. Hitro sem tudi spoznal, da je treba pri natikanju potapljaške oprave precej spretnosti, ker sem moral zlesti s telesom skozi odprtino za vrat, ki je narejena iz močne gume. Tudi konca rokavov sta se mi tesno oprijemala členkov na roki. In ko sem nateknil še čevlje s svinčnimi podplati, ki tehtajo osemnajst kilogramov, se

Ko sem stopil na prvi klin lestve, sem začutil, da mi zapirajo odprtino na čeladi.

skoraj geniti nisem mogel, ampak sem moral stopicati kakor majhen otrok. Nič bolje se ni godilo mojemu tovarišu. Kako sva bila nerodna v teh novih uniformah, je pričal glasen

Posebni potapljaški oklep za večje globine.

grohot gledalcev, ki so se bili nabrali na obeh bregovih reke. Pravi potapljaški nakit pa sva dobila šele zdaj, ko so nama posadili še težke bakrene čelade na glavo. Dasi je bila prednja odprtina na čeladi še odprta, sva vendar že jela vdihavati neki čuden zrak, ki je zaudarjal po gumi. Medtem je začela delovati tudi že črpalka za zrak, od katere so prihajali nekako takšni glasovi, kakor kadar starejši človek smrči. Nato so nama spredaj in na pleča obesili še nekaj svinčnih uteži, da so mi kolena kar zaklecala, kar ni nič čudnega, če povem, da tehta potapljaška oprava vsega 160 kilogramov. Moral sem napeti vse moči, da sem se privlekel do lestve, po kateri sva potem zlezla v vodo, dasi do tja ni bilo več ko morda de-

Trije potapljači v popolni potapljaški opravi.

set metrov, tako da se mi je moj tovariš, ki je veliko šibkejši od mene, kar v srce zasmilil. Medtem sem že stopil na prvi klin lestve, nakar so mi zaprli odprtino na čeladi. Ko so mi zapirali to odprtino, me je prevzel kaj čuden občutek. Bilo mi je, kakor da me hočejo živega zakopati. Mimo tega se je tudi še povečalo notranje vznemirjenje, ki ga občuti človek pri vsaki novi in neznani reči. Tedaj so mi v duhu zazvenele besede iz odredbe voditelja potapljaških skupin, ki jih je govoril svojim ljudem, preden sva se začela potapljati. Da boste lažje razumeli, kako so delovale

te besede na naju, naj jih ponovim. Rekel je: „Dobro veste, da je življenje teh dveh gospodov v vaših rokah. Preveč ali premalo zraka, oboje bi bilo zanju gotova smrt! Zato vas še zadnjič vprašam: ali ima kdo kaj zoper ta dva gospoda? Nimamo! ... Potem začnite!“

Zdaj se je šele pričelo najino pravo delo. Ko sem bil že do polovice v vodi, so mi dali moj fotografski aparat, rahel udarec po čeladi pa je pomenil, da je potapljač od tega trenutka navezan sam nase in da se mu od odzgoraj ne more več pomagati. Kolikor globlje sem se spuščal v vodo, tolikanj lažji sem se čutil. Meni

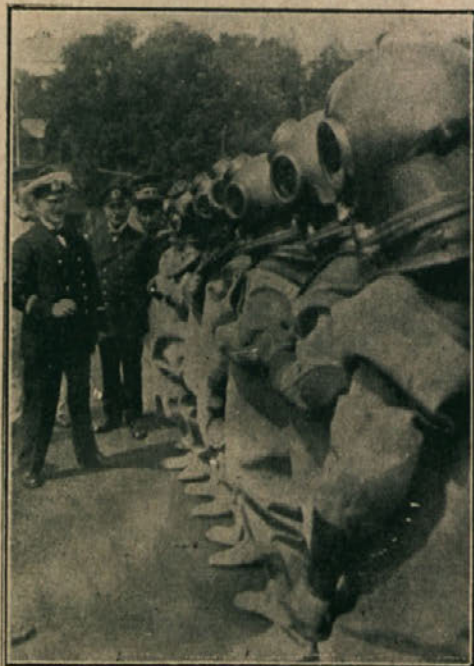
je to potapljanje sploh delalo težave, ker nisem za časa in zadosti odpiral ventila, zaradi česar se mi je v obleki nabralo preveč zraka, ki mi ga je dovajala črpalka.

Kako velika je moč vode, sem čutil že po tem, da mi je hotel vodni tok kar odtrgati težki fotografski aparat, ki je bil neprodušno zaprt v pločevinasti škatli. Zdaj sem začel polagoma izpuščati zrak skozi ventil, nazadnje sem se spustil na dno reke. Prvi mah sem bil zadovoljen z občutkom in z razgledom. Pod vodo se je dalo nejasno videti poldrugi meter daleč, naprej pa je bilo vse kalno. Kmalu nato sem začutil, kako se je potresla

signalna vrv, ki sem bil z njo zvezan, in to se je ponovilo petkrat. To je bilo vprašanje od odzgoraj, ali je vse v redu.

Dasi se nisem najbolje počutil, sem vendar odgovoril. Čudno je to pri potapljanju, da niti potapljač sam prav dobro ne ve, ali se počuti dobro ali mu je slabo. Tlak v telesu, močno utripajoča žila in okus krvi na jeziku so lahko naravna znamenja pri prvem potapljanju, lahko so pa tudi prvi znaki za nezavest. In da bi ne izgubil izpred oči svojega tovariša, ki je zaostal na zadnjem klinu lestvice in se trdno držal za lestev, sem si dajal poguma. Po tem, da se je lestev tres-

la, sem spoznal, da se tudi tovariš spušča in izroča mokremu elementu. Hitro nato se je nad mojo glavo pojavila fantastična podoba s spačenimi oblikami, kar je prihajalo od svetlobnih žarkov, ki so se lomili v vodi. Opazil sem, kako se tudi on bori za svoj fotografski aparat prav tako kakor jaz malo pred njim. Takoj ko sva se dobila, sva napravila nekaj posnetkov na dnu reke, medtem pa je zanašal vodni tok najini telesi sem in tja, da sta plavali kakor dva ba-

Potapljaška četa pri vojni mornarici.

Posnetek pod vodo: slika mojega tovariša

lona v zraku. Fotografiranje naju je namreč tako zamotilo, da sva čisto pozabila spuščati zrak iz obleke, kar bi bilo potrebno, če sva si hotela ohraniti težo in stabilnost.

Ko sva se pomudila dvajset minut pod vodo, sem dal znamenje, naj naju potegnejo kvišku. S pomočjo vrvi sem prilezel do lestve, in potlej se je začelo najhujše delo. Z vsakim klinom navzgor je bila oprava vse težja in težja, in tako sem še v vodi

občutil na sebi dokaz tistega fizikalnega zakona, ki pravi, da je breme veliko lažje nositi navzdol kakor navzgor.

Ko pa sva s tovarišem stopila na breg, sva oba soglašala in ugotovila, da je potapljaška služba ne samo najtežja, ampak tudi najnevarnejša.

In ker človek ni dvoživka, stvarstvo, ki bi moglo živeti na kopnem in v vodi, trdim, da se mora pravi potapljač že roditi za ta posel. —r—

bogastvo avstralije

Avstralija je domalega tako velika kakor Evropa, komaj za četrtno manjša. Ima namreč 7.706.168 kvadratnih kilometrov in nič več ko šest milijonov prebivalcev. Naseljenost prebivalstva je torej nesorazmerno manjša: v Evropi pride na kvadratni kilometer 45 prebivalcev, v Avstraliji komaj 0,8. Lahko si torej mislimo, koliko avstralske zemlje še ni naseljene in zato tudi ne obdelane. Vendar je vzlic tej slabi naseljenosti Avstralija kontinent z močno razvitim poljedelstvom, govedorejo in sadjarstvom. Poglavitni proizvodi Avstralije so žito, moka in volna. Saj zavzemajo sama žitna polja okoli 67 % obdelane zemlje. Avstralija pridelala na leto okoli 35 milijonov stotov žita, ki ga izvažajo po večini na Japonsko, Kitajsko in v Anglijo. Pa tudi v vinogradništvom se precej ukvarjajo Avstraleci. Na 50 tisoč hektarih vinogradov pridelajo poprečno okoli 700 tisoč hektolitrov vina v vrednosti več ko ene milijarde dinarjev. Poleg žita je glavna panoga avstralskega gospodarstva živinoreja, zlasti ovčarstvo.

Avstralske ovce in avstralska volna so znane po vsem svetu in povprašujejo po njih na vseh tržiščih. Avstra-

Avstralsko volno transportirajo v posebnih balah v Ameriko, Azijo in Evropo.

Čreda plemenskih avstralskih ovac.

lija pridela vsako leto več ko 300 milijonov kilogramov volne, kar je toliko ko 20 % vse svetovne produkcije. Celi kompleksi zemlje, cele pokrajine niso drugega ko pašniki in ovčare, kjer goje odlične vrste ovac. Zanimivo pa je, da spričo velikanskega števila ovac mlekarstvo ondi ni razvito. Vse polno staj je, kjer ovac sploh ne molzejo, ker puste jagnjad, da sesa, samo da bi se lepše razvijala. Le kadar je paša obilna, so ovčarji prisiljeni, da ovce tudi molzejo. Vendar pa puste, da se mleko zasiri in ga potem dajejo svinjam ali ga pa prodajo za bagatelno ceno sirarnicam, da ga predelajo v neke vrste moko ali pa v trd sir.

Ker se vsako leto zaplodi po več milijonov novih ovac, ne kaže farmerjem drugega, kakor da jih zakoljejo. Ker bi pa vsega tega mesa v Avstraliji sploh ne mogli pojesti, je ondi več tvornic za konserviranje mesa in za izdelovanje klobas.

S križanjem posameznih pasem je Avstralcem uspelo, da so vzgojili čisto nove vrste ovac, ki dajejo lepo, dolgo

volno, razen tega je pa še njih meso tako dobro, da nima prav nobenega duha po loju. Z racionalnim kultiviranjem ovac imajo prebivalci razen odlične volne še različne druge koristi. Posebne vrste ovac z močnim repom in vratom dajo velike količine loja, ki se zopet preparira kot maslo ali se pa uporablja za milo. Na ta način pospešuje ovčarstvo v Avstraliji tudi razvoj posameznih panog industrije, tako da ima dandanes ta kontinent skoraj najsamostojnejše gospodarsko življenje. Uvažajo samo poljedelsko orodje in stroje, vse drugo daje zemlja sama. Avstralija je danes ta dan zelo bogata dežela. Ovčarstvo in žito sta pomogla, da so se ondi naglo razvili tudi rudarstvo, trgovina in industrija, več ko 10 tisoč raznih šol pa priča, da je ta dežela tudi na visoki kulturni stopnji. Seveda velja vse to le bolj za njih gospodarska središča, drugače pa živi v zapuščenih pokrajinah še vse polno neciviliziranih plemen. Ali celo divjaki z avstralskega otoka so se že naučili ceniti gospodarstvo in imajo tudi oni svoj delež na bogastvu te dežele.

—r—

zgodovinske ure

Zepna ura v slogu Ludovika XVI., zlata, okrašena z biseri in emajlom. Zvoni vsake četrt ure.

Za francoskega kralja Ludovika XIV. pa vse do Ludovika XVIII. so se mimo književnosti, filozofije in znanosti razvijale tudi razne umetnosti v obrti, med njimi zlasti mehanika. Sijajna doba Ludovika XIV. je pustila na to stran vidne sledove ne samo v francoski zgodovini, ampak po vesoljnem svetu, doba poznejših Ludovikov pa je prinesla še različne variante v slogu.

Tisti čas so živeli dvori in visoko plemstvo v neprestanem stremljenju, da si omislimo vse tisto, kar je najlepše, originalno in novo. Potemtakem ni nič čudnega, da so dobile tudi vsakdanje potrebne reči umetniško obliko in značaj, nekaj, kar se je razlikovalo od ostalega sveta. Tako so dajali pohištvo, obleki in vsem drugim rečem poseben slog, ki je imel kakšno novo, četudi nepraktično podrobnost. Stremljenje po razkošju in dekorativnosti se je odražalo tudi na najnavadnejših rečeh. Tako izvirajo iz tistih časov prstani, zapestnice in

razne šatulje, ki so tako izdelane in okrašene, da so pravi umotvori.

Zlasti je bilo takrat razvito urarstvo, ki zasluži posebno pozornost. Ure iz dobe Ludovikov niso bile umotvori samo po svoji zunanosti, ampak so bile tudi po svoji konstrukciji prave posebnosti. Kralji, dostojanstveniki in plemiči se niso zadovoljevali z navadnimi urami, ki bi kazale natančni čas, ampak so hoteli, da ima ura hkrati tudi visoko vrednost, da je umetniško delo, ki se na vse strani razlikuje od drugih ur. V tistih časih še ni bilo tvornic, ki bi izdelovale ure, ampak je bila vsaka ura na roko narejena. Zato se je tudi mehaničarska umetnost v urarski obrti vzporedno razvijala s čisto umetniškim okusom. Urarski mojstri so izdelovali ure iz zlata, srebra, z emajlom, biseri in dragulji, v njih konstrukcije pa so devali razne fine mehanizme, tako da je bila vsaka ura že majhno umetniško čudo. Ludovik XIV. n. pr. je imel uro, visoko 45 cm, na kateri je maj-

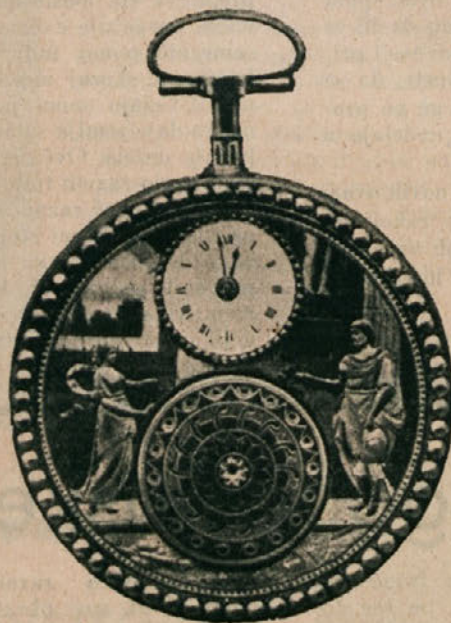
Zlata lornjeta v slogu Ludovika XV., okrašena z emajlom in dragulji. Na enem koncu lornjete je majhna urica.

Budilka iz dobe Ludovika XIV. iz pozlačenega bronu in z emajlom na modri osnovi. Budilka stoji na štirih slonih in zaigra vsake pol ure prijetno melodijo.

hen trobentač vsake pol ure zatrobil na trobentico, nakar so se odprla vratca v stolpiču nad uro in iz stolpiča je prikorakala četa vojakov, šla čez mostiček in se potem vrnila v stolpič. Ta ura je tudi zato zanimiva, ker se je vsako nedeljo opoldne namesto vojakov prikazala princesa z zvezanimi rokami. Te figure so se premikale s pomočjo kovinske vrvice, na kateri so bile pritrjene. Pa tudi

drugi vladarji in francosko plemstvo so imeli zelo nenavadne ure. Njih vnanjost je spominjala po navadi na majhne trdnjave in gradove ali pa na cerkve. Okrašene so bile s finim zlatom, emajlom in biseri, slike na njih in vrezki in sploh vsa ornamentika teh ur pa so zahtevali veliko potrpežljivosti in truda od mojstra. Prav tako lepe in zanimive so bile tudi žepne ure. Dasi seveda precej manjše od namiznih ur, so vendar imele prav precizen mehanizem in so bile dovršeno umetniško delo. Tako so nekatere žepne ure vsako uro zvonile

Velika žepna ura iz dobe Ludovika XVI. iz emajla in zlata. Mehanizem zvonil vsake četrte ure.

Budilka iz za časa Ludovika XV. iz pozlačenega bronu, srebra in emajla. Vsako minuto se premakne človeška figura in udari s kladivcem ob zvonček. Ta ura je bila dolgo v cesarski palači v Jeholu na Kitajskem, odkoder so jo prenesli v Francijo.

ali pa vsake četrte ure bile s tenkim piskavim glasom. Na drugih zopet so bile razne majhne figure, ki so se začele, ko je zvonček zazvonil ali pa bobenček zapel, ritmično premikati.

—r—

usodi ne uideš

Bankirju Renaultu v Parizu je prerokovala ciganka še v njegovih mladih letih, naj se varuje pred cvetlicami, ker mu one prineso smrt. Bankir se je poslej ogibal cvetlic na vsakem koraku: doma jih sploh ni imel, a spomladi in poleti niti na ulico ni maral, samo da bi se obvaroval tega fatalnega prerokovanja. Tako se je varoval pred cvetlicami več ko dvajset let in si na vso moč prizadeval, da ne pride z njimi v dotiko.

Neko leto pa je šel decembra meseca na ulico v največjem viharju in ob takšnem vremenu pač ni mislil na cvetlice. In tedaj se je zgodilo tisto, kar ni mogel slutiti.

V neki ulici je vrgel vihar rožnico s cvetlicami z okna in ta rožnica je priletela tako nesrečno na bankirjevo glavo, da je bil bankir pri tisti priči mrtev.

Tako se je cigankino prerokovanje navsezadnje le izpolnilo, ker so bile vzrok njegovi smrti vendarle cvetlice.

V zadnji številki je bila na strani 236 objavljena črtica «Kako žive Indijanci v Ameriki», pri kateri je po pomoti izostalo ime avtorja Milana S. Filipovića.

one kot gledalke

Na nogometnih tekmah.

So ljudje, ki sploh ne vedo, kaj so nogometne tekme ali pa se vsaj ne zanimajo kdovekaj zanje. Kadar drugi navdušeno in živahno govorijo o zmagi tega ali onega moštva, se oni z nekakšno ironijo posmehujejo, češ da ni vredno, da bi se človek razburjal zaradi takšnih malenkosti. Zlasti mladim deklicam to nič kaj neče v glavo. Toda če jih kateri izmed kavalirjev ali tovarišev le enkrat samkrat vzame s seboj k tekmi, so one potem sko-

Aut! ... In še s foulom!

raj redni gosti in vneti gledalci, ki jih je kar zanimivo opazovati med tekmo.

Nekdaj, dokler še ni bilo tolikšnega navdušenja za sport, se seveda ni moglo govoriti o mladih damah in njih opazovalskih lastnostih. Toda dandanašnji svet zahteva od deklet, da so tudi sportnice, in zdaj so one to skoraj še bolj od samih moških.

Moški gledalci in navijači so včasih kar neznosni pri tekmah. Oni po navadi kriče in tako glasno izražajo svoje simpatije in grajo, da gredo kar na živce ostalim ravnodušnejšim gledalcem. Mlade dame pa niso takšne. Tudi one se včasih razvnamejo, da dajo duška svojim mukam ali pa svojemu veselju, da igrajo skupaj z igralci, toda redko jih boste videli, da bi cepetale z nogami, da bi se zaganjale in da bi vpile. Vso svojo razburjenost med tekmo izražajo one s svojimi očmi in z izrazom obraza. One delajo to tako živo in tako spontano, da človek že po izrazu na njih obrazu lahko zasleduje potek tekme. Njih hitremu pogledu ne uide nič. Celo tisto vidijo, kar se godi ob strani, vidijo, če jih vi opazujete, toda preveč jih mika igra, da bi se zmenile za kaj drugega na svetu.

—r—

Ah, to je bilo imenitno!

Ne tako! ... Uh, zakaj le ne pazi!

Ali njih oči vidijo ob strani tudi takšne majhne prizore.

Kako naj nas knjiga izobrazuje

K glavnim pomočkom in virom naše izobrazbe spada knjiga, v prvi vrsti leposlovna knjiga. Lepa knjiga in znanost sta najplemenitejša sadova človeškega duha. Ko se baviš z lepo knjigo in znanostjo, oblikuješ v sebi človeka, se izobrazuješ.

Vsako leto izide na svetu večkrat po deset tisoč knjig. Že če stopiš v kako našo knjižnico in pogledaš na dolge police knjig, te obide čuden občutek pred ogromnostjo natišljenega papirja, ko se zaveš, da bi moralo biti tvoje življenje stokrat, tisočkrat daljše, če bi hotel vse prečitati, kar je dal iz sebe človeški duh. Posamezni bralec lahko obvlada le majhen del tega bogastva. Če pustimo ob strani učenjake, ki preživijo vse življenje med knjigami, si lahko izračunamo, koliko lahko prebre navaden čitatelj, ki mu jemlje polklicno delo največji in najboljši del dneva. Recimo, da tak povprečen bralec prečita v štirinajstih dneh eno resno leposlovno knjigo. Na leto je to 25 knjig, v 50 letih 1250 knjig. Če to številko tudi podvojimo, potrojimo, je to še vedno le kaplja v morje v primeri z grmadami knjig, s povodnjijo časopisov in revij, ki jih izbruhaajo tiskarne vsako leto.

Če se omejimo na naše slovenske razmere, se ta števila seveda silno skrajšajo, v primeri z našim kratkim življenjem in razpoložljivim časom pa ostanejo še vedno velikanska.

To prav malo izpremeni okoliščina, da se z vajo naučimo hitreje čitati. Kakor dandanes hitreje živimo, hitreje mislimo, tako tudi misli drugih ljudi hitreje sprejemamo kakor v prejšnjih časih. Kakor vsaka druga človeška delavnost, tako ima tudi čitanje svojo tehniko, ki se je z vajo naučimo. Kljub temu ne bo nihče resno poizkusil, da bi prebral vse knjige, najsi bo tudi samo ene stroke. To bi bila največja potrata časa, ki si jo moremo misliti. V znanosti se pišejo pričrčniki, ob katerih lahko pogrešaš grmade knjig, ki so jih napisali prej o zadevnem vprašanju. Podobno pa je tudi v leposlovju: poleg misli in čuvstev, povedanih v tako dovršeni obliki, da jo lahko sicer malo predrugačimo, težko pa izboljšamo, imamo velikansko množino spisov, iz katerih bi težko izluščili kako dobro misel.

Kako pa naj se spoznam v tem labirintu, kako naj izberem to, kar bo zame najboljše? Za tistega, ki se hoče resno baviti s kako znanstveno panogo, stvar ni posebnost težka, ker je v literaturi vse polno očrtov, navodil, pregledov itd. Ob takih pomagalah bo kmalu prišel do takih knjig, ki ga bodo seznanile s stanjem znanosti dotične stroke. V leposlovju stvar ni tako preprosta. Zgodovine književnosti niso kažipot za bralce, te raziskujejo historično zvezo pojavov, jih karakterizirajo in jih približujejo našemu razumevanju. Praktični Angleži že dolgo časa izdajajo vodnike po literaturi, navajajoč knjige, ki bi jih moral prečitati vsak izobraženec. Že dolgo je tega, kar je znamenit Anglež v nekem eseju popisal, katere knjige bi moral čitati, kdor bi se hotel seznaniti z najpomembnejšimi stvaritvami. V tem eseju navaja Emerson tri pravila, po katerih naj bi se ravnal čitatelj. Ta pravila se glase: 1. ne čitaj nikdar knjige, ki ni stara eno leto; 2. čitaj samo znamenite knjige; 3. čitaj samo to, kar ti ugaja.

Na prvi pogled vidimo, da teh pravil ne moremo sprejeti brez pridržkov. Oglejmo si jih zato nekoliko natančneje!

Prvo pravilo, naj ne čitamo knjige, ki še ni stara eno leto, nas hoče, tako se zdi, svariti, naj ne čitamo

kar vsega po vrsti, kar izide. Založniki in pisatelji s tem pravilom gotovo ne bodo soglašali, ker pišejo in zalagajo knjige prav zato, da jih kupujemo in čitamo. To pravilo pa gotovo ni brez vrednosti, kolikor nas opominja, da bodimo pri čitvu ekonomični, to je naj ne tratimo časa s knjigami, ki nam ne morejo ničesar nuditi. Že zgoraj smo poudarjali, kako omejene so naše moči, kako kratek je čas, ki nam je na razpolago za izobrazbo. To pravilo bi torej nekako takole modificirali: Ob povodnji novih knjig bodi previden, da ne boš tratil dragega časa z manjvrednim blagom. Po novih knjigah bodo ljudje vedno segali, kar je povsem razumljivo in prav. Človek živi v sedanjosti, in ne v preteklosti. Proučavati preteklost je gotovo koristno, da moremo bolje razumeti sedanost, a ne zadostuje, seznaniti se moramo tudi s sodobniki. Omenjeno pravilo je opravilo svojo dolžnost, če nas je posvarilo, naj se ne vržemo lahkomišelnost na kup moderne produkcije knjig. Pameten človek pa se ne bo odrekel spisom, ki obravnavajo vprašanja, ki teže prav sodobnost.

Drugo Emersonovo pravilo veli, naj čitamo samo znamenite knjige. To pravilo je prav sorodno prvemu, le da je formulirano v pozitivni obliki. Kot prvo nam priporoča vestno izbrati knjig, pri čemer se lahko zatekamo k sodbi prejšnjih čitateljev. Kdo pa dela knjige znamenite? Ljudje, ki so jih čitali. Kaj sledi iz tega? Če bi se vsakdo ravnal po tem pravilu, bi ostale samo tiste knjige znamenite, ki so že zdaj. Tako pa Emerson gotovo ni mislil, temveč je to pravilo namenil tistim, ki še ne znajo presojati knjig, ki si hočejo to izobrazbo šele s knjigami pridobiti. Kdor stremi po splošni izobrazbi, mora čitati najprej knjige, ki jih tradicija šteje med znamenite.

Kaj pa je znamenito? Znamenitega ne smemo zamenjati s tem, kar je v modi. Moda seže redkokdaj po najboljšem, po tem, kar imenujemo klasično. V ozkih krogih veččakov in estetov dozori najprej znamenitost kakega dela. Primerov nam ne manjka. Koliko časa so na primer le redki cenili vrednost Prešernovih pozij! Saj je moral Stritar še leta 1866. Slovencem Prešerna nanovo odkriti. Za večino sodobnikov je bil naš največji pesnik nepomemben. Na drugi strani pa moda povelja včasih delo, ki ga trezna poznejša sodba potisne čisto v kot. Tudi za to imamo v naši književnosti dovolj primerov.

Tako homo morali biti tudi pri drugem Emersonovem pravilu prav previdni, da svojega čtiva ne bomo na eni strani preveč omejili, po drugi strani pa se preveč ravnali po modi.

Tretje Emersonovo pravilo se glasi: «Čitaj samo knjige, ki ti ugajajo! Tudi to pravilo utegne marsikdo krivo razumeti in mu dati pomen, ki mu ga Emerson gotovo ni dal. V raztolmačeni obliki bi se to pravilo morda takole glasilo: «Čitaj, kar se prilega tvojemu bistvu, kar more razviti tvoje prirojene sposobnosti, ne pa tega, kar se tvojemu bistvu upira, kar mu je tuje!» Smoter čitanja naj bo izpopolnitev tvoje osebnosti, le s takim čitanjem se boš izobraževal.

Napačen sram te morda sili, da se navdušuješ za klasike in govoriš z zanosom o knjigah, ki ti v resnici ne ugajajo. To je gotovo proti navedenemu tretjemu Emersonovemu pravilu. Če se dolgočasiš ob čitanju splošno priznanega klasičnega dela, o katerem govori tvoja družba, priznaj to odkrito in ne hlini navdušenja! V takem priznanju je več kulture kakor v zlagani navdušenosti. Čitaj pravilno, to je najprej to, kar

tvojemu bistvu prija; obzorje se ti bo razširilo, okus poplemenitil in počasi boš začel razumevati in uživati tudi dela, ki ti danes še ničesar ne povedo.

Koliko knjig bi moral človek čitati? Na to vprašanje ne moremo na splošno odgovoriti. Ljudje so jako različni, zato tudi odgovor na to vprašanje ne more biti en sam. Zdi se mi pa, da dandanes ni treba svariti pred preobilnim čitanjem, odsvetovali bi le tisto površno čitanje, od katerega ostanejo le bežni vtiski, ki se kmalu izbrišejo. So tudi taki, ki čitajo le malo velikih pisateljev, te pa ponovno. Taki bralci delo pri vsakem ponovnem čitanju bolj izčrpajo, odkrivajo v njem nove lepote, knjiga se jim priljubi in jim postane vir najplemenitejših užтков.

Dobro knjigo bi morali sploh večkrat čitati. Če radi večkrat slišimo Beethovnovne sonate, če se povzpnejo vsako leto na Triglav, če radi vsak dan gledamo umetniško sliko, ki visi v naši sobi, zakaj bi postopali drugače s Prešernom, Cankarjem, Shakespearejem in mnogimi drugimi umetniki besede?

Kdaj naj čitamo? Tudi za to bo težko postaviti splošno veljavno pravilo. Najbolje je, da določimo za vsak dan nekaj časa za čtivo, čeprav le samo pol ure. Izberimo pa vedno tak čas, da se bomo mogli res posvetiti knjigi, si mogli njeno vsebino premisliti, jo prebaviti, izkratka, si jo duševno prisvojiti. Resno umetniško delo pa si lahko duševno prisvojiš le v miru, počasi, požiraš lahko samo take romane, ki te duševno ne morejo obogatiti.

Glavno ni torej, koliko in kdaj, temveč kako in kaj čitaš. Komur je knjiga le za zabavo, odmor, tega ne bo obogatila, zlasti ne, ker sega le po takem čtivu, ki mu razen zabave ne more veliko dati. Čitanje knjig bi nam moralo služiti v prvi vrsti za to, da se z njimi izobrazujemo. Poleg svojega poklicnega dela se bavimo še z drugimi stvarmi: s sportom, glasbo, raz-

nimi spretnostmi itd., ne pozabimo pa, da bi morali postaviti lepo knjigo na prvo mesto. Kakor pa nas knjiga vzgaja, tako bi se morali tudi za knjigo vzgajati. Tudi čitanje je namreč umetnost, ki se je moramo učiti, naj smo zanjo nadarjeni ali ne. Sestavljati tiskane znake v besede, besede v stavke, to še ni čitanje.

Umetnost čitanja obstoji v tem, da si znamo vzeti iz knjige to, kar je v njej, da si njene misli res osvojimo, da znamo ločiti glavno od postranskega, da razumemo odnos oblike do vsebine, da zavzamemo slednjic sami svoje stališče. Naš Cankar je na nekem mestu zapisal, da se, ko čita, s pisateljem prepira, mu pritrjuje in ugovarja. Tudi med takimi, ki se imenujejo izobražene, jih je mnogo, ki čitajo kakor otroci: zanje je knjiga zgolj podoba na eni ploskvi, brez sence in luči, spomin na prečitano se jim kmalu zabriše. Vedno vedo le približno, kaj so čitali, o prečitanem ne znajo dati obračuna ne sebi ne drugim, naj so prečitali še tako skladalnice knjig.

Čitaj zato z zbranim duhom. Če vzameš knjigo v roko, moraš biti tudi z mislimi pri njej.

Čitaj po vrsti, kakor je pisatelj pisal. Grda navada je, začeti knjigo pri zadnjem poglavju.

Čitaj počasi, kakor da se ti nikamor ne mudi! Za hitro, zato površno in brezplodno čitanje je naše življenje veliko prekratko. Seveda lahko nekatere pisatelje hitreje čitaš. Kjer pa se z bogastvom misli in globino čustev družijo lepa oblika, lep in čist jezik, moraš uživati tudi zadnje, okušati moraš stihe, periode.

Glaven smoter čitanja je in ostane izobrazba. Poklicno delo nas dela navadno enostranske, in prav to je eden najlepših sadov pravilnega in smotnega čitanja, da spravlja naše bistvo v ravnovesje. Tako črpamo iz pesnikov in pisateljev izobrazbo, veselje, najplemenitejše užitke, notranjo neodvisnost in svobodo.

T.

General Maister

Dne 26. julija je umrl na Uncu pri Rakeku naš pesnik general Rudolf Maister. Njegovo zgodovinsko delo je bila osvoboditev Maribora v prevratnih dneh, ko ga je zasedel s komaj sto možmi in ga ohranil Sloveniji. S svojo hrabrostjo in odločnostjo je tudi dosegel, da smo dobili severno jezikovno mejo. Pokojni general Maister je bil znan ljubitelj lepe knjige in je imel najlepšo privatno knjižnico na Slovenskem.

Literarni drobiž

Pierre Benoit, pisatelj «Atlantide», član Francoske akademije, je izdal nov roman «Monsieur de la Ferte», ki ga je kritika zelo tople sprejela.

Letošnjo veliko francosko nagrado Akademije je dobil za literaturo sploh Henry de Montherlant, posebej za roman pa Paula Régner.

Hrvati so dobili prevod Cankarjevega «Martina Kačurja», ki je izšel pri zagrebški «Zabavni biblioteki».

Čehi so nedavno izgubili dva svoja pomembna likovna umetnika, pokrajinarja Aloisa Kalvodo in ilustratorja Adolfa Kašparja.

Eden največjih komikov sodobnosti Max Pallenberg se je smrtno ponesrečil na vožnji z letalom. Po rodu je bil potomec ruskih židov in je začel svojo kariero pri potujočih igralcih. Uspelo mu je priti k Piscatorjevemu gledališču v Berlinu in zadnje čase je bil član Reinhardtove skupine. Najbolj je zaslovel kot interpret Švejka.

V Beogradu so izšle v redakciji Toneta Potokarja župančičeve «Izbrane pesmi».

Praški narodni muzej je priredil razstavo jugoslovanske ljudske umetnosti.

Sinclair Lewis, Nobelov nagrajenec, je napisal nov roman «The Word of Art».

T. G. Masaryk je izdal drugi del svoje znamenite knjige «Cesta demokracije».

Umrl je sloviti nemški lirik in filozof Theodor Däubler, po rodu iz Trsta. Še pred nekaj leti smo ga poslušali v Ljubljani, ko je kot gost našega PEN-kluba recitiral svoje pesmi.

IZ TEHNIČNEGA SVETA

Poslednja stopnja mehanične glasbe.

Staro in mlado zahaja v kino in govoreči film zbuja vse stopnje zanimanja od skepse do navdušenja. Toda komaj eden od starih obiskovalcev kina dobro ve, kako govoreč film nastane. Nemi film, premikajoča se slika, je le hitro podajanje vrstečih se trenutnih posnetkov. To je lahko razumljivo. Oko zveže in premosti razločke od slike do slike, ker je podajanje slik hitrejšo kakor reakcija očesa. Odkod pa prideta govor in petje nastopajočih oseb, vsi dejanje spremljajoči glasovi in opojna glasba? No, v začetku so — precej dolgo je že tega — nastavili med fotografiranjem dejanja gramofonske sprejemne aparate, ki so glasove, petje in glasbo povzeli na vrtečo se gramofonsko ploščo. Potem so predvajali te plošče z za to prirejenim gramofonskim aparatom in ojačili glas z zvočniki. Pri tem pa so se pokazale nepremostljive napake. Poteka filma in gramofonske plošče, ki sta bila oba odvisna od aparature in med seboj v najtesnejši zvezi, niso mogli nikoli spraviti natanko v sklad. Zmeraj so bili v nevarnosti, da bo počila pištola glavnega junaka šele potem, ko bo zločinec že ležal pri njegovih nogah in zavijal oči, ali pa da se bo baritonski glas Grete Garbo oglasil z ljubezensko izpovedjo šele tedaj, ko bo prizora s poljubom že davno konec, ko bo že počasi izginila velika slika z objemom in bomo videli že naslednji prizor, ki se bo vršil na primer v zoološkem vrtu, pred bazenom s povodnimi konji. To otroško bolezen govorečega filma so pa hitro premagali s tem, da so zvezali glasovno in slikovno predvajanje s pomočjo elektrike. Ta način so imenovali sinhroniziranje.

Medtem pa je filmska tehnika napravila odločilen skok, ki jo je storil docela neodvisno od vseh činiteljev izven filmskega traku. Namestu da bi bili glasovi s pomočjo igle še nadalje dolbli v gramofonsko ploščo, so našli način, po katerem glasovi niso več posnemali plastično (tridimenzionalno ali prostorno), ampak le grafično-geometrično (dvodimenzionalno ali ploskovno). Posrečilo se jim je izpremeniti akustične valove v optične (slušne v vidne). Te vidne zvočne valove so lahko fotografirali in s tem je bil princip govorečega filma rešen, ker so lahko obenem na filmskem traku zaznamovali oboje: slike in glasove. Podajanje je potem obratno od posnemanja. Obenem s filmsko sliko, ki jo leče reproducirajo na platnu, se tudi na robu filmskega traku zarisani valovi izpremene s pomočjo elektrike nazaj v glasovne valove, ki jih slišimo. (Izpreminjanje zvočnih valov v električne in njihovo povračanje v zvočne nam je po svojem principu znano že iz telefona in radia. Tu je samo še vključeno novo odkritje: izpreminjanje električnih valov v svetlobne.)

S temi izsledki, ki bi se bili zdeli prejšnji generaciji nekaj nemogočega in ki se tako zde marsikomu še danes, je govoreči film prav za prav dosegel višek tehničnega razvoja. Toda človeškega iznajditeljskega duha ni mogoče nasititi in v okviru te «optične glasbe» je rešil še nov problem, ki je zdaj že dobil praktično obliko, obliko, ki utegne pomeniti poslednjo mogočo stopnjo mehanične glasbe.

Misel, ki je do tega izuma privedla, je naslednja: če se da peta ali igrana glasba v vseh svojih podrobnostih (višini, obsegu, barvi, glasu, trajanju, ritmu) izraziti z geometrično sliko, in če se da ta slika uporabiti za resnično reproduciranje glasov, ki jih predstavlja, potem sploh ni treba prave glasbe, človeškega glasu, nobenega instrumenta. Treba je samo z roko narisati glasovno krivuljo in jo v aparatu izpremeniti v živ glas. To je tudi v resnici mogoče. Človek nariše s peresom in tušem določeno zobato krivuljo na prozoren trak. Iz aparata se oglasi krivulja kot glas trobente, ali ženski duet ali glasovna lestvica. Moramo si misliti, kaj to pomeni: komponist ni več vezan na pisavo z notami, ki jo zmeraj lahko napačno interpretiramo. Odprt mu je ves fizični obseg glasov, to so vsi glasovi, ki jih more dojeti človeško uho, v vseh barvah, akordih in obsegih. S svojo sliko lahko posname vsako glasbilo.

Rudolf Pfenninger iz Monakovega se že več let bavi z analizo grafičnih glasov in je že napravil več poskusov z narisanimi skladbami. Zvene prav tako kakor z glasovno aparaturo posnete, od resničnih glasbil izvajane skladbe. Tako prihranijo take zarisane skladbe godbenike, pevce in godala. Pero in stekleničica tuša je dovolj, da podamo vso Deveto simfonijo z orkestrom, zborom in solisti. Slabo podajanje je nemogoče, če je vse pravilno narisano.

Kakor kaže, bodo začele filmske družbe ta izum prav kmalu praktično uporabljati; najbrž pa samo pri raznih prehodih med posameznimi prizori in pri korigiranju tona. Upajmo, da bodo vsaj pri originalnih posnetkih ostale pri človeških močeh, ki so žal morale izginiti iz kinov, kjer so nekoč z instrumenti spremljale nemi film. Če se bodo kdaj filmske aparature še bolj izpopolnile, je verjetno, da se bo grafično podajanje glasov razmahnilo v nedoglednost. Ali bo to podajanje kaj v zvezi z umetnostjo, je še vprašanje. Vse v umetnosti je odvisno od duha. Duh si že najde potem pot do pravega, umetniškega izraza.

Da boš vedel

Kozmetika v starem Rimu.

V Rimu si imeniten človek ni smel sam rezati nohtov na rokah in na nogah, ampak je imel za to opravilo posebnega sužnja. Sužnji, ki so bili pri tem poslu zelo spretni, so se zelo drago prodajali. Cesar Neron je za takega sužnja plačal v sedanjem denarju skoraj milijon dinarjev.

Golša in solčna svetloba.

Po najnovejšem raziskovanju so dognali, da pospešuje senčna okolica nastanek golše. Prebivalci senčnih delov v gorskih dolinah imajo večkrat golše kakor ljudje, ki prebivajo na prisojnih pobočjih. To dejstvo razlagajo tako, da ovirajo ultravijoličasti solčni žarki izpremembe v ščitni žlezi.

Zakaj je kitajščina težaven jezik.

To spoznamo, če se učimo tri mesece stavke v kantonskem narečju, pa potem kantonskega Kitajca sploh ne razumemo, ker imajo v okolici Kantona štiri različne vrste naglasa in ker pomeni ista beseda vsakokrat kaj drugega, če jo izgovorimo monotono, z naraščajočim, padajočim ali pa odsekanim naglasom. In ta naglas s črkami naznačiti ni lahko. Če razen tega še upoštevamo dejstvo, da govore ob izlivu Jangsekianga narečje, ki se razlikuje od srednje kitajščine prav toliko, kakor ruščina od italijanščine, potem se bomo skoraj rajši odločili za učenje arabščine. Tudi ta jezik je namreč nenavadno težaven, saj ima n. pr. 34 oblik za tvorjenje množine.

Vse jo občuduje ...

... vse jo obožava — in ženske jo skrivoma zavidajo zaradi njene naravne lepote: to je uspeh, ki ga dosežete, če uporabljate milo Elida Favorit! To prijetno osvežujoče milo dela kožo nežno in čisto, polt dovršeno lepo.

**MILO
ELIDA**
Favorit

Nagrade ugankarjem za prvo polletje

Mnogo naših vestnih reševalcev ugank je nedvomno nestrpno čakalo našega žrebanja in upamo, da ni bil nihče razočaran. Saj ni čudno — nagrad je bilo obilo in vredne so bile, da so se zanje potegovali. Da so jih naši reševalci res cenili, nam najbolje priča število udeležencev našega razpisa, ki je bilo razveseljivo veliko. Toliko prijateljev naše revije se je oglasilo z rešitvami, da bi potrebovali najmanj poldrugo stran, ko bi hoteli navesti vsa imena. Zato moremo žal objaviti le imena tistih, ki so bili deležni glavnih nagrad. Ker je bilo veliko reševalcev, ki so dosegli po 300 točk, smo pridejali še 10 mehko vezanih knjig.

Najbolj se je nasmejala sreča g. dru. Metodu Spindlerju iz Maribora, ki je dobil prvo nagrado, prekrasno knjižno polico, ki bo nedvomno v okras njegovemu stanovanju.

Druge nagrade (po pet gospodinjskih knjig) je dobilo tehle 20 gg. reševalcev:

Hubert Frölich iz Ljubljane, Elza Gobec iz Beograda, Mitja Grašič iz Litije, Matko Kundrič iz Gornjega grada, Svetko Marn iz Ljubljane, Herman Maver iz Hoč pri Mariboru, Hinko Muren iz Št. Vida nad Ljubljano, Oton Pelan iz Ljubljane, Anton Sterle iz Vrhovc, Jakob Štukl iz Kozjega, Dušan Vargazon iz Ljubljane, Josip Zabukošek iz Slivnice pri Mariboru, Jože Zorn iz Rač pri Mariboru, Božidar Romih iz Novega mesta, Rado Vivod iz Teharij, Ivan Bevc iz Ljubljane, Mirko Fajs iz Celja, dr. Vojteh Hočevnar iz Brežic, Franjo Lipov-

šek iz Tržišča in Joža Pajkova iz Sv. Lovrenca na Dolenjskem.

Tretje nagrade (roman Nine Smirnovne «Marfa», vezan v platno) je dobilo tehle 10 gg. reševalcev:

Franc Bračko iz Litije, Knez-Krulec iz Črne pri Prevaljah, Stanko Košir iz Novega mesta, Tilka Pivkova iz Čateža pri Veliki loki, Janko Telban iz Ljubljane, Antonija Šijanec iz Razvanja, Vinko Jalen iz Rateč-Planice, Stanko Ivanc iz Zagorja ob Savi, Edo Hofbek iz Senova in Jakob Rodica iz Novega Sada.

Četrto, dodatno nagrado (broširan roman Nine Smirnovne «Marfa») so dobili gg.:

Boris Krmač iz Ponovič, Franc Leskovec iz Sv. Križa pri Litiji, N. Prestor iz Mošenj pri Radovljici, Anton Tement iz Koprivnice, Milena Dabinovič iz Maribora, Anton Vrečko iz Celja, Ivan Bračko iz Ljubljane, Ivo Lednik iz Grobelnega, Ivan Krašovec iz Črne pri Prevaljah in Justin Ažman iz Kropce.

Vsi ostali reševalci, ki so dosegli določeno število točk, so prejeli krassen lesorez slikarja-grafika Elka Justina.

Upamo, da bodo te nagrade izpodbodle dosedanje reševalce in nam pridobile še dosti novih prijateljev, zlasti še zato, ker bodo nagrade v drugem polletju ostale neizpremenjene. Obenem pa prosimo vse nagrajence, da nam za protiuslugo pridobe vsaj enega novega naročnika.

Uredništvo.

Zakaj si moraš ogledati velesejmsko razstavo Zveze jugoslovanskih hranilnic

Letošnji jesenski velesejem prinaša novost — hranilniško razstavo. Ko se je porodila ta misel, so se njenemu pobudniku nekateri smejali, češ da hranilnice vendar nimajo ničesar, kar bi se dalo razstaviti. Kdor si bo pa ogledal to razstavo na velesejmu, bo morda dobil drugo mnenje, kajti nekaj novega bo tam vsakdo videl.

Kdo n. pr. ve, kako narase en dinar, ako ga pusti, da sto let leži v hranilnici? Po sto letih boste imeli od tega dinarja nič manj kakor Din 139.57. Ako danes starši nalože za novo-rojenčka Din 1000.—, bo imel kot tridesetleten mož Din 11.810.—. Tako se razmnožuje Vaš dinar sam, ako ga zaupate hranilnici. Druga slika Vam bo pokazala, da imajo hranilnice v dravski banovini 160.000 vlagateljev in da jih odpade samo na Mestno hranilnico ljubljansko 45.800. Skupaj so te hranilnice imele l. 1933. nad 1100 milijonov dinarjev vlog. Koliko pa je en milijon? Ako postavite stebriček 25parskega drobiža za en milijon dinarjev, bo stebriček visok 6000 metrov. Ako položite za en milijon 25parskih novcev drugega poleg drugega, dobite razdaljo 96 kilometrov, t. j. toliko kakor je iz Ljubljane do Pragerskega. In veste, koliko tehta en milijon 25parskega drobiža? 22.500 kilogramov. Tri slike Vam povedo ustrezajoče številke tudi za druge vrste denarja.

Sedaj pa pogledjmo, kaj so hranilnice napravile s temi svojimi vlogami. Saj vemo, da bi ne mogle

plačevati obresti, ako bi denar držale le v blagajni. Namen dela vlog je, da jih hranilnica v obliki posojila daje občinam in drugim javnim korporacijam za izvedbo javnih del in zgradb (cest, šol, bolnic, elektrarn, plinarn, klavnic itd.), katerih skupno število za vso banovino bo prav zanimivo. Saj je sama Mestna hranilnica ljubljanska omogočila zidavo več ko 150 šolskih poslopij v vsej Sloveniji, všteti one kraje, ki so ostali pod Italijo.

Mnogo večji del hranilniških posojil pa koristi zasebnemu gospodarstvu, in sicer največji del manj premožnim slojem. To so predvsem kmetovalci, obrtniki, trgovci, pa tudi uradniki in delavci, ki so si s ceneni posojili hranilnic mogli sezidati lastni dom. Tako je n. pr. Mestna hranilnica ljubljanska omogočila 530 železničarjem, da so si postavili svoj dom, posojila pa ima po vsej Sloveniji, in sicer je večina posojil izven Ljubljane. V Ljubljani pa je omogočila zidavo 1800 hiš, kar bo nazorno kazal načrt Ljubljane. Ljubljana bi torej brez Mestne hranilnice ljubljanske imela bržkone teh 1800 hiš manj.

Videli boste še mnogo zanimivih stvari, n. pr. krožečo mizico, ki kaže, kako mora krožiti denar. Kajti le nova posojila denarnih zavodov pobijajo brezposelnost, in taka posojila so mogoča le, ako pride denar iz svojih skrivališč zopet na dan, tja, kamor spada — v denarne zavode.

Še je dovolj solnčnih dni

Hvala Bogu, vročina in sopara je za nami. Podnevi je pripekalo, ponoči pa dušilo, da se spoteno in prekuhano telo ni moglo odpočiti. Sedaj pa se bliža prijetna jesen, polna solnčnih in zlatih dni. To je pravi čas, ko se človek oddahne od vsakdanjih težav in si okrepi dušo in telo. V teh dneh se lahko iznebi ali obvaruje marsikatero zahrbtno bolezen. Zato si ljudje, ki za časa poskrbe za svoje zdravje, radi prihranijo dopust za jesenski mesec september.

Septembra meseca dobite v znamenitem zdravilišču Rogaški Slatini vse, kar potrebuje Vaše telo in Vaše srce.

Čudovito lepi so romantični izprehodi v jutrnjih urah po gozdnih potih, ko je listje posuto z biseri jutrnje rose, ko rože mamljivo opajajo človeka s svojim vonjem, ko drevje v zlatem sijaju izpreminja svoje sočne barve in ko ptice žvrgole vse mogoče melodije.

Kdor ljubi gore, se pa povzpne na pogorje Boča, kjer se mu odpre pogled po Štajerski, po hrvaški ravnini in na skalovite grebene naših Alp.

Opoldan se ohladite, če hočete, v novem, krasno urejenem kopalnišču, kjer svoje telo lahko izpostavite žarkom jesenskega solnca. Popoldan si ogledate alpski vrt in se v prijateljskem pogovoru izprehodite v parku ali pa greste na tenišče preizkušat gibčnost svojega telesa. Zvečer pa

lahko zaplešete tango ob zvokih prvovrstnega jazza v elegantnih prostorih Zdraviliškega doma ali pa občudujete dame v izbranih toaletah. Za zabavo je torej v Rogaški Slatini preskrbljeno tudi za najbolj razvajenega gosta.

Zdaj pa nekaj besed še o Vašem zdravju. Saj poznate staro zdravniško pravilo, ki pravi: «Skrbi za svoje zdravje takrat, ko si še zdrav». In prav zdravilni vrelci Rogaške Slatine so tisti, ki Vam utrdijo zdravje.

Znameniti vrelci «Tempel», «Styria» in «Donat» pozdravijo in preprečijo kronične žolčne bolezni, zavratne katere v želodcu, mehurju, črevih in grlu, vnetje ledvic in žolčne ledvične kamne, odpravijo zastareli protin, haemerhoide, sladkorno bolezen itd.

Zato je razumljivo, zakaj priporočajo zdravniki svojim pacientom, naj si zdravje okrepe v Rogaški Slatini.

Rogaška Slatina je shajališče prominentnih ljudi. Tu se sestaja mednarodni kulturni svet.

Življenje v Rogaški Slatini je na vso moč prijetno, in kar je glavno, tam se živi po nizkih, zmernih in solidnih cenah. V jesenski seziji od 1. septembra dalje pa so cene znižane še za 25 %. Državni uradniki imajo v jesenski seziji 50 % izrednega popusta.

Zato obiščite Rogaško Slatino. Kdor pride enkrat, pride še in še.

Direkcija zdravilišča Rogaška Slatina Vam brezplačno pošlje prospekte in pojasnila.

Anekdote

Opozorilo.

Med kosilom na dvoru je sedel kardinal Verdier blizu neke dame, ki je bila kar preveč razgaljena.

Ko je hotela vzeti z zlatega krožnika jabolko, jo je visoki cerkveni dostojanstvenik zagrabil za roko in ji rekel:

«Opozarjam vas, ne pojejte tega jabolka!»

«Zakaj ne?» ga je vprašala dama in se začudila.

«Zato,» je odvrnil kardinal, «ker je v Svetem pismu zapisano: .Ko je Eva pojedla jabolko, je opazila, da je gola.»

Shakespearejeva prisebnost.

Shakespeare je nekdaj igral kralja v neki svoji drami. Ko je nastopil, da bi razdelil ukaze svojim dvorjanom, je prišel v neposredno bližino kraljice Elizabete. Kraljica ga je hotela tako zmotiti, da bi bil padel iz vloge. Izpustila je svoj žepni robec na oder ravno Shakespearju pod noge. Toda pesnik ni izgubil prisebnosti, ampak je velel dvornemu uradniku: «Predejn izvršite naše povelje, poberite tale robec naše kraljevske sestre in ga ji izročite.» Kraljici je bila jako všeč Shakespearejeva prisebnost.

Brezobzirni Rothemeere.

Lorda Rothemeerea so povabili v ugledno hišo na večerjo. V tej hiši je bila navada, da so gostje dajali napitnino služabnikom.

Ko je Rothemeere pojedel preprosti menu — beafsteak s solato —, je vstal. Gostitelj ga je spremil po stopnicah, na dnu stopnic pa so se priklanjali štirje služabniki in čakali na napitnino.

Ko jih je Rothemeere zapazil, se je obrnil h gospodarju in mu rekel smehljaje se:

— Zdaj pa ne vem, kateremu izmed teh gospodov bi plačal svoj beafsteak?

Ena o Shawu.

Dolgo let je Shaw puščal, da so ga oboževalci oblegali, naposled se jih je pa le naveličal.

O tej nenadni izpremibi pa ni vedela neka mlada dama, ki je odkrila slavnega pisatelja v kopališču Mentonu, kjer se je vadil v plavanju, hvala bogu, brez vsiljivih občudovalcev.

Ko ga je opazila, je v trenutku vrgla obleko s sebe in stala na obrežju v najmodernejši kopalni obleki. Prav za prav je bil to le nekakšen šal, ki se ji je ovijal okoli telesa in se za vratom končal s petljo. Moški kopalci so bili navdušeni. Ona pa se zanje ni zmenila. Skočila je v vodo in v roki je držala torbico iz gume. Pokazalo se je, da zna izvrstno plavati in se potapljati. Kmalu je priplavala do Shawa, ki je kobacal po vodi, vzela iz torbice papir in svinčnik in vzkliknila:

«Dragi gospod Shaw, dajti mi avtogram!»

Shaw se je zaradi take nesramnosti ujezil. Pokazal ji je svoj pisateljski hrbet in odplaval na drugo stran. Dekle si je vteplo v glavo, da mora priti do avtograma. In tako se je začela med njima smešna igra. Kamorkoli je odplaval Shaw, povsod se je prikazovalo dekle, zdaj na desni, zdaj na levi strani, in klicalo: «Dragi gospod Shaw, dajte mi avtogram!»

Naposled je pisatelja minilo potrpljenje. Ko se je dekle spet prikazalo zraven njega, jo je prijel za vrat in potisnil pod vodo, da se je napila vode. Potem je mirno odplaval dalje. Dekle pa je odplavalo k obali in naznanilo stražniku, da jo je stari Anglež hotel umoriti, ko je mirno plavala.

Stražniku, ki je Shawa že dolga leta poznal, se je zdela zadeva na vso moč čudna, vendar pa je moral pisatelja zaslišati. K sreči so se javile priče tega dogodka in tudi Shaw je povedal, zakaj je bil tako nevljuden. Gospodična pa je še tisto noč z dolgim nosom odpovala domov.

Kdaj govore moški o kostanjevih laseh?

Kadar imajo posebno lepo kostanjevo barvo, kakršne ne vidimo vsak dan. Če imajo takšno barvo, da so značilni za žensko. Takšni lahko postanejo tudi Vaši kostanjevi lasje — če jih pravilno negujete s tem, da jih redno umivate z Brunetaflorom.

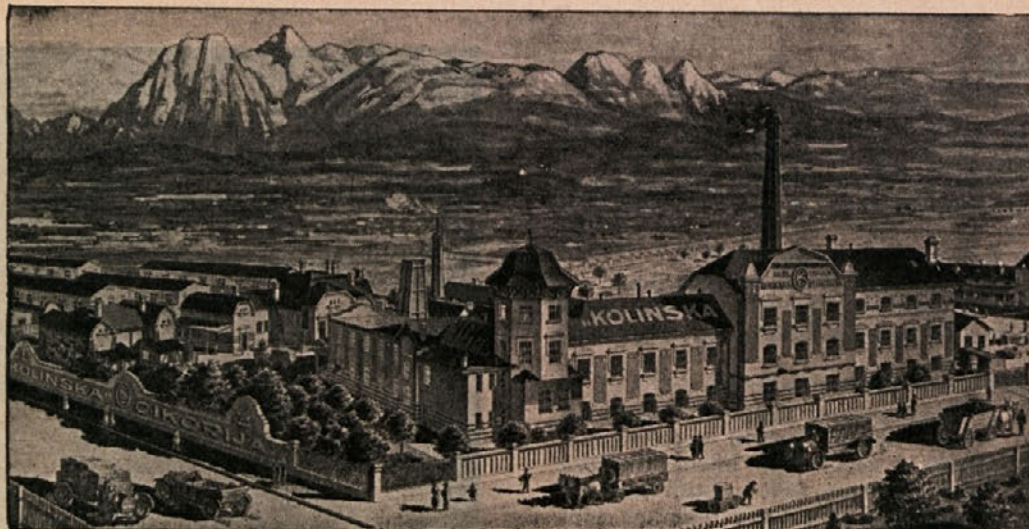
Brunetaflor deluje naravno in na svoj posebni način, ker ima hequil v sebi. Kostanjasta barva — barvna snov temnih las — je s tem posebno poudarjena. Lasje dobe čudovit blesk in nenavaden lesk!

Zajamčeno
brez sode in brez kemičnih barvil.

ELIDA SPECIAL SHAMPOO

BRUNETAFLOR

NAPREDEK NAŠE INDUSTRIJE

Če govorimo o napredku naše industrije, moramo v prvi vrsti spregovoriti nekaj besed o naši stari renomirani firmi: Kolinski tovarni cikoriije, d. d. v Ljubljani.

Že od leta 1909. naprej smo imeli priliko občudovati energijo, s katero se je to podjetje počasi, vendar sigurno razvijalo in po svetovni vojni z začetim delom vztrajno nadaljevalo. Bili so takrat težki časi za vso našo industrijo, vendar je Kolinska z marljivim in racionalnim delom v l. 1922. popolnoma preuredila svoj obrat, dopolnila tovarno z novimi zgradbami in jo opremila z modernimi stroji, ki garantirajo prvovrstno blago.

Tovarna izdeluje vse vrste kavnih dodatkov, posebno znano «Kolinsko cikorijo», «Redilno kavno» s srcem, «Figovo primes» itd.

Pogon je urejen po najnovejših pravilih tehnike ter znaša kapaciteta tovarne do 180 vagonov letno.

Kolinski kavni dodatek vsebuje prvovrstne hranilne snovi ter je vsled tega zelo zdrav in okusen pridatek za kavo.

Naša sotrudnica si je pred kratkim ogledala to tovarno in je mogla le z zadovoljstvom konstatirati, da vlada vsepovsod v tovarni najlepši red in res vzorna snaga.

To podjetje spada sedaj med naša najbolj solidna domača podjetja in zasluži, da se njegovi izdelki čim več uporabljajo in priporočajo.

Jesenski ljubljanski velesejem.

Spet bo oživela naša bela in lepa Ljubljana med 1. in 10. septembrom. Gospodarsko in kulturno središče Dravske banovine bodo posetili desetisoči gostov iz vseh krajev naše prostrane države in inozemstva, da si ogledajo bogato založeno in pestro razstavo „Ljubljana v jeseni“.

Na razstavišču, ki meri 40.000 m², bodo nameščene v desetih velikih razstavnih zgradbah sledeče razstave:

- I. Glasbena razstava.
- II. Umetnostna razstava „Slovenska pokrajina.
- III. Higijenska razstava „Mati in dete“.
- IV. Izseljenska razstava.
- V. Ribarska razstava.
- VI. Razstava malih živali ter razstava koz in ovac domačih pasem od 3. do 10. septembra.
- VII. Mednarodna razstava psov vseh pasem 1. in 2. septembra.
- VIII. Arhitektonska razstava.
- IX. Weekend-razstava.
- X. Hranilniška razstava.
- XI. Pohištvo, stanovanjska oprema. Radio.
- XII. Industrijski in obrtni oddelek.
- XIII. Dne 8. septembra tekmovanje jugoslovanskih harmonikarjev na velesejmu.

50 % en popust na železnicah. Vozne olajšave so priznane tudi na parnikih.

Za polovično voznino na velesejem zahtevajte na odhodni postaji železniško izkaznico, ki jo dobite za Din 5.—.

„Ljubljana v jeseni“ bo prirejena vestno in z ljubeznijo. Oglejte si to razstavo!

Na davkariji.

Janez Smola, po poklicu agent, je bil klican na davkarijo. Ko po dolgem čakanju z aktovko pod pazduho pride na vrsto, mu davčni kontrolor pove, da so ugotovili njegovih dohodkov na 800.000 letno.

«Oprostite,» pravi Janez Smola, «saj to ni res, jaz nimam 800.000 dohodkov, ampak 1.000.000. Prosim, da to popravite.»

Vsi ga debelo gledajo. Odkar stoji davkarija, še ni nihče priznal višine svojih dohodkov. Vsak protestira proti odmeri. Kaj je Smola tak patriot?

«Nič me ne glejte,» se ponovno Smola oglasi. «Kar zapišite okroglo številko en milijon.»

Po končanem zapisniku pa prosi Janez Smola, naj mu izstavijo potrdilo, da so ga res ocenili za 1.000.000 dohodkov.

«Čemu vam pa bo to potrdilo?» vpraša uradnik našega Janeza.

Poglejte, gospod kontrolor,» odgovori Smola, «vse moje premoženje je tale špehata aktovka. Z vašim potrdilom, da ste me ocenili za bogatega človeka, pa si bom lahko izposodil sto dinarjev.»

Še ena.

Pred davčno blagajno stoji eleganten gospod. «Poziv sem dobil, da naj plačam davke,» reče službujočemu blagajniku.

Blagajnik pogleda v knjige in pravi: «Davka za promet je 20.000 dinarjev.» Gospod seže v žep in brez besed položi na mizo zavitek bankovcev.

Blagajnik začudeno pogleda. Kaj takega se že dolgo let ni dogodilo, da bi kdo kar na prvi mah plačal tako vsoto. Zato hitro pobrska po knjigah in reče: «Zaostanka na dohodninskem davku je pa 30.000 dinarjev.»

Gospod nič ne reče, seže v drugi žep in našteje 30 jurjev. Uradnik ostrmi in hitro obrne svojo blagajniško knjigo pa pravi: «In invalidskega davka je štiri-deset tisoč dinarjev.»

Tudi zdaj plačnik nič ne reče, ampak privleče štiri šope tisočakov. Blagajnik hoče izrabiti ugodno priliko in okoristiti državno blagajno. Obrne se zopet k imenitnemu gospodu pa mu pove, da je davka za brezposelno podporo 50.000 dinarjev.

Zdaj je pa gospoda minila potrpežljivost: «Veste kaj, gospod blagajnik, jaz vam prinesem svoj stroj za tiskanje bankovcev, pa jih sami tiskajte, meni se ta posel pri teh davkih res ne izplača.»

Volna ostane mehka in nežna ako se pravilno pere v peni milijonih lusk

LUX

LJ.3/34

Nikoli odprti!

Pristen samo v modrem ovitku.

V zoološkem vrtu.

«Ta kača ima ogromno moč. Vola zaduši.»

Žena možu: «Janez, za božjo voljo, ne hodi tako blizu.»

*

Žena: «Poglej, prav vsako drevo dobi pomladi novo obleko. Jaz pa moram nositi stare lanske cunje.»

Mož: «Je že res. Ampak drevo si obleko samo napravi.»

*

«Gospodična, kaj naj vam dam, da dobim vaš poljub?»
«Kloroform!»

Če hočete biti lepi,

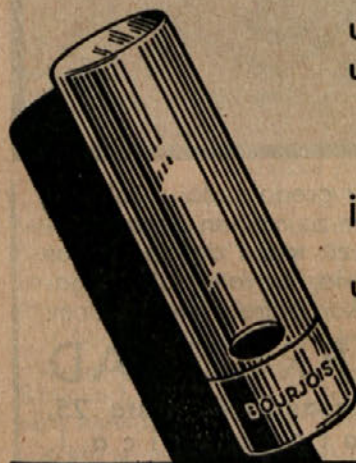
če hočete imeti sveže ustnice...

uporabljajte ob vsakem dnevnem času naše novo črtalo za ustnice

ROUGE PASTEL A LA BIOCARMINE

To divno prirodno barvo je odkrila tvornica Bourjois in jo samo ona proizvaja.

Lahko jeste, pijete in poljubljate, vedno ostane barva ustnic neizpremenjena!

BOURJOIS PARFUMEUR PARIS

Depot : BELA VARY, ZAGREB, Smičiklasova ul. 23

Naše narodne noše

Pred 90 leti je avstrijski politični konfiniranec, Poljak Emil Korytko, dolga leta živeč v Ljubljani, kjer je izdal tudi zbrane Kranjske narodne pesmi, naročil slikarju Kurz von Goldensteinu, naj po naturi nariše nekaj naših narodnih noš. Ta slikar je napravil 12 slik, ki so veren odraz našega kmečkega naroda. Te naše narodne noše torej niso nekaj izmišljenega, ampak so resnične. Takšne narodne noše so se res izdelovale in nosile.

Narodna noša ni bila za parado, ampak je bila resničen in bistven del vsakdanjega življenja naroda. Čeprav je pozneje tvorniško delo, ki je prišlo k nam iz tujine, te naše narodne noše polagoma izpodrinilo s cenenimi, toda veliko manj vrednimi oblačili, moramo vendar ohraniti spomin na te naše stare, lepe in fino izdelane noše. Najbolje pa to dosežemo s propagando med ljudstvom, kateremu se bo spomin na lepe stare in srečne čase zopet oživel. Vsi narodi skrbno čuvajo nad svojo starino, ker je dokaz duševne in kulturne samostojnosti naroda.

Pravkar je naša univerzitetna tiskarna J. Blasnika nasl. v Ljubljani izdelala te naše narodne noše v obliki razglednic. Serija obsega 12 komadov. Razglednice so lepo litografirane v barvah, natančno po izvornikih. Slovenci se bomo o Božiču, ob Novem letu in o Veliki noči, ko voščimo znancem in prijateljem, posluževali predvsem teh razglednic, in ne tujega, judovskega blaga. Zlasti pa se mora vsak naš človek, zlasti kadar piše v inozemstvo, posluževati teh res lepih razglednic, da pokažemo svetu svoje narodne noše in svoj lastni izdelek, s katerim se lahko postavimo pred vsem svetom, pred vsakim narodom.

Kupujmo torej za naprej le Blasnikove razglednice slovenskih narodnih noš, ki niso prav nič dražje od tujih izdelkov, toda so lepše, in kar je poglavitno, so naše.

Te razglednice se dobe v vseh prodajalnah ali pa pri založniku: J. Blasnika nasl., univerzitetna tiskarna, litografija in kartonaža v Ljubljani, Breg št. 10.

Modni
atelje

VERA

NEBOTIČNIK, 6. nadstropje

LJUBLJANA
GAJEVA ULICA 1

Telefon številka 24-63

Eleganca
Točnost
Solidnost

Vaš
otrok
je
Vaša
sreča

Majhne
otroke ter

dečke in deklice, ki gredo sedaj v šolo, jih pri nas lahko lepo in za majhen denar oblečete. Tudi zase in za moža dobite pri nas obleko, plašče, perilo, kravate, šale, nogavice in sploh vse, kar potrebujete za dom.

Trgovski dom **I. PREGRAD**
MARIBOR, Aleksandrova cesta 25,
Gafova ulica 1.

Za čiščenje krvi

MR. BAHOVEC

Varstvena znamka

PLANINKA
ZDRAVILNI
ČAJ

in proti slabi prebavi zahtevajte v lekarnah izrecno:

„Planinka“

čaj

Bahovec

v plombiranih paketih z varstveno znamko in imenom proizvajalca:

APOTEKA MR. BAHOVEC

Ljubljana Reg. br. 76 od 5. II. 34.

Najnovejši izum v gospodinjstvu, ki ga bodo vse gospodinjke z veseljem pozdravile, je priprava, s katero je mogoče brez aparata krpiti perilo na šivalnem stroju na ta način, da šivamo naprej in nazaj. Prepričana sem, da je ta priprava, ki se prodaja pod imenom Patent Stopf Twist, izmed vseh pomočkov, ki se ponujajo na trgu, najbolj praktična, najbolj preprosta in najbolj duhovita. Kajti že po kratki vaji ti gre delo tako hitro izpod rok, da z lahkoto opraviš v eni uri vse, za kar si doslej potrebovala ves popoldan. Kar te pa naravnost preseneti, je to, da komaj opaziš, da si sploh kaj krpala. Zato s pripravo PST Patent Stopf Twist brez skrbi lahko krpaš tudi take predmete, ki so izpostavljeni tujim pogledom, kakor namizni prtji, serviete itd. Z njo popraviš lahko tudi večje poškodbe tako, da se niti ne opazi, ako vzameš 2 do 3 zavitke PST hkrati, kakršna je pač krpa, večja ali manjša.

Ker je PST Patent Stopf Twist preizkušen na ženski obrtni šoli Srednje tehnične srednje šole in na naših gospodinjskih šolah, kjer so ga povsod odlično ocenili, smatramo PST Patent Stopf Twist za najboljšo, kar se je doslej v ta namen nudilo na trgu, in zato nabavo te priprave čitateljicam priporočamo, tolikanj rajši, ker ji je tudi cena zmerna.

Pri raportu.

Stotnik pregleduje svojo novo stotnijo in vpraša, ali je bil že kdo kaznovan in koliko je dobil.

Vojak Peter Cvek stopi iz vrste in pove: «Pet dni strogega zapora.»

Stotnik: «Zakaj?»

Peter Cvek stoji in nič ne odgovori. Nerodno mu je.

Narednik mu hoče pomagati. Stopi zraven njega in pove: «Pokorno javljam, gospod stotnik, da so dobili Petra Cveka z neko deklino na dvorišču vojašnice na mestu v postelji.»

Ameriška reklama.

Čez poč so se pojavili v Newyorku veliki reklamni letaki neke tvornice klobukov. Na njih je bil naslikan filmski zvezdnik Charlie Chaplin, ki je še zdaj ena najbolj priljubljenih osebnosti v Ameriki, in pod njegovo sliko je bil velik napis:

«Charlie Chaplin nosi klobuke iz naše tvornice!»

Drugi dan pa so ljudje iznenada zagledali pod tem letakom še drugega, ki ga je izdala konkurenčna tvornica klobukov. Samo tele besede so bile na njem:

«Zato se mu tudi ves svet smeje!»

Halo!
halo...

Našim cenjenim odjemalcem, prijateljem in znancem vljudno naznanjamo, da smo preselili svoje trgovske prostore v

Mathianovo hišo

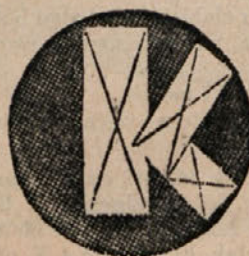
DRAGO GORUP.CO

TYRŠEVA (Dunajska) CESTA 14

Vabimo Vas, da si ogledate elegantne obleke za dame, gospode in otroke v odlični izdelavi in po nizki ceni.

DRAGO GORUP & CO., Ljubljana

„KUVERTA“

D. Z. O. Z.

L J U B L J A N A

Telefon 28-07

Telefon 28-07

Tvornica kuvert
in
pisemskega papirja

Rešitev ugank iz sedme številke

- Posetnica:** Državni pravdnik.
Črkovnica: Beri v smeri diagonale: Teško je gospodarju, ki ga uči hlapec.
Vraža: Kolo-dvor.
Dopolnilnica: Lastno ognjišče je zlata vredno.
Izločilnica: peč, rak, ime, jež, Ana, top, Eva, lik, jed — «Prijatelj».
Izpopolnilnica: Murska Sobota.
Rebus: Denar je sveta vladar.
Računska uganka: Kmetica je imela prvotno 31 jabolk.

Rešitev ugank iz osme številke

- Izpolnilnica:** Kdor za vsako pišče teče na sodišče, kaže, da prepira in sovraštva išče.
Številnica: Pridni najde dosti kruha — lakota mori lenuha (Ljutomer, Apenini, Prijatelj, deska, Pohorje).
Enačba: Veselica.
Skrivalnica: Po slabi jedi želodec boli.
Šteber: Navada, snubač, sonata, slanik, carina, anilin.
Posetnica: Jetniški paznik.
Dopolnilnica: Kar te ne peče, ne pihaj.
Računska uganka:
 Ko se mi 3. V. ob 10. uri odpeljemo iz Pariza, pripelje ravno vlak, ki je odpeljal iz Berlina 2. V. ob 10. uri. Ko se pa pripeljemo 4. V. ob 10. uri v Berlin, srečamo zadnji vlak, ki odpelje 4. V. ob 10. uri iz Berlina. Srečali smo torej vlake dveh dni (48 ur) in vlake, ki odpeljejo ob 10. uri, treh dni: 2., 3. in 4. V. Torej ravno 49.

Uganke

SKRIVALNICA.

(5 točk.)

- Mleko se skisa v dveh dneh.
 Naš vodovod ni kaj prida.
 Dvorana se lesketa v čarobnih barvah.
 Ti se pa seliš kar vsak mesec.
 Še sestri ta razbojnik ni prizanesel.
 V vsakem stavku je skrit en slovenski književnik.
 Poišči vse štiri.

DOPOLNILNICA.

(8 točk.)

- .e..ndo, .s.s.et, K...j, v.n., .sti a, B.l..ar
 .ada, ..nak, ..zik.
 Vstavi namestu pik črke, da dobiš besede, nove črke pa ti dajo pregovor.

MOZAIK.

(6 točk.)

akop, ljat, seos, kjer, elva, amdl, usti.
 Uredi te skupine črk tako, da dobiš pregovor.

ZAGONETEN OGLAS.

(14 točk.)

V časopisu je izšel tale oglas:

Naprodaj je livarna na E. C. E.

Neki detektiv je ta oglas takoj opazil. Ker je vedel, da ni pri nas nobenega kraja, ki bi imel te začetnice, si je dolgo razbijal glavo, kaj naj oglas pomeni. Začel je obračati črke oglasa in je nazadnje odkril, da je ta livarna nekaj drugega. Kaj pa?

ŠTEVILNICA.

(8 točk.)

- 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8,
 8, 9, 4, 7, 6, 7, 6.
 2, 4, 7, 4, 10, 8, 11,
 11, 2, 4, 12, 7, 13, 4,
 4, 15, 9, 4, 2, 8, 7, 11, 14,
 7, 4, 6, 17, 18, 4, 2, 7, 14, 15, 11,
 4, 5, 16, 8, 2, 6, 15, 11, 6, 13, 8.
 9, 2, 8, 11, 6, 1, 8,
 4, 2, 13, 8, 5, 4, 19.

Besede pomenijo: 1. kraj blizu Maribora; 2. gorovje v Evropi; 3. odpadnik; 4. kraj na Dolenjskem; 5. umešten jezik; 6. brezmejnost; 7. obhajilo; 8. koledar; 9. slovenski pisatelj. Črke v prvi in tretji vrsti nazdol ti dajo pregovor.

ČRKOVNICA.

(7 točk.)

E D O M Š V Z A I
 R V K M A R A P T
 P O L O R A T R E

ŠTEBER.

(6 točk.)

T . . E K
 P . . E R
 V . . E R
 T . . O R
 N . . L A
 S . . D A
 G . . D A
 Š . . N E

Namestu pik vstavi prave črke, da dobiš v vodovodnih vrstah besede, nove črke pa dajo pregovor.

ENAČBA.

(6 točk.)

$$(a - b) + (c - \check{c}) + (d - e) + (f - g) + (h - i) + (j - k) = x$$

a = domača žival; b = rastlina; c = zid; \check{c} = število; d = republika; e = žensko ime; f = žensko ime; g = sibirski reka; h = jedilno orodje; i = del obraza; j = vrsta davka; k = priimek filmske igralke; x = slovensko mesto.

Naročnina za revijo «Prijatelj» in 10 knjig znaša za vse leto Din 132.—, za pol leta Din 68.—, za četrt leta Din 35.—, za vezavo v platno se doplača Din 60.—. Posamezna knjiga Din 30.—. Izdaja konzorcij revije «Prijatelj».

Rokopisi se ne vračajo.

Odgovoren za izdajateljstvo, uredništvo in upravništvo Emil Podkrajšek, tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani, predstavnik Miroslav Ambrožič, oba v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, Dalmatinova ul. 10/I. Telefon 24-87.

Prva beseda, ki jo izgovori
otrok, je: *Mama* - - - -

Kakšna sreča za
zdrav in močan.
svojega miljenčka.

mater! Kako je vesela, če je otrok
Vsaka mati skrbi za zdravje
Zato daje svojim otrokom

dr. Pirčeva sladno kavo,

ki je izborna družinska kava. Vse jo hvali zaradi njenega odličnega
okusa, sijajne arome in tečnosti.

Dr. Pirčeva sladna kava je domač slovenski izdelek.
Zavračajte drage inozemske izdelke.

V nekaj mesecih
izgine zobni kamen:

1. JANUARJA

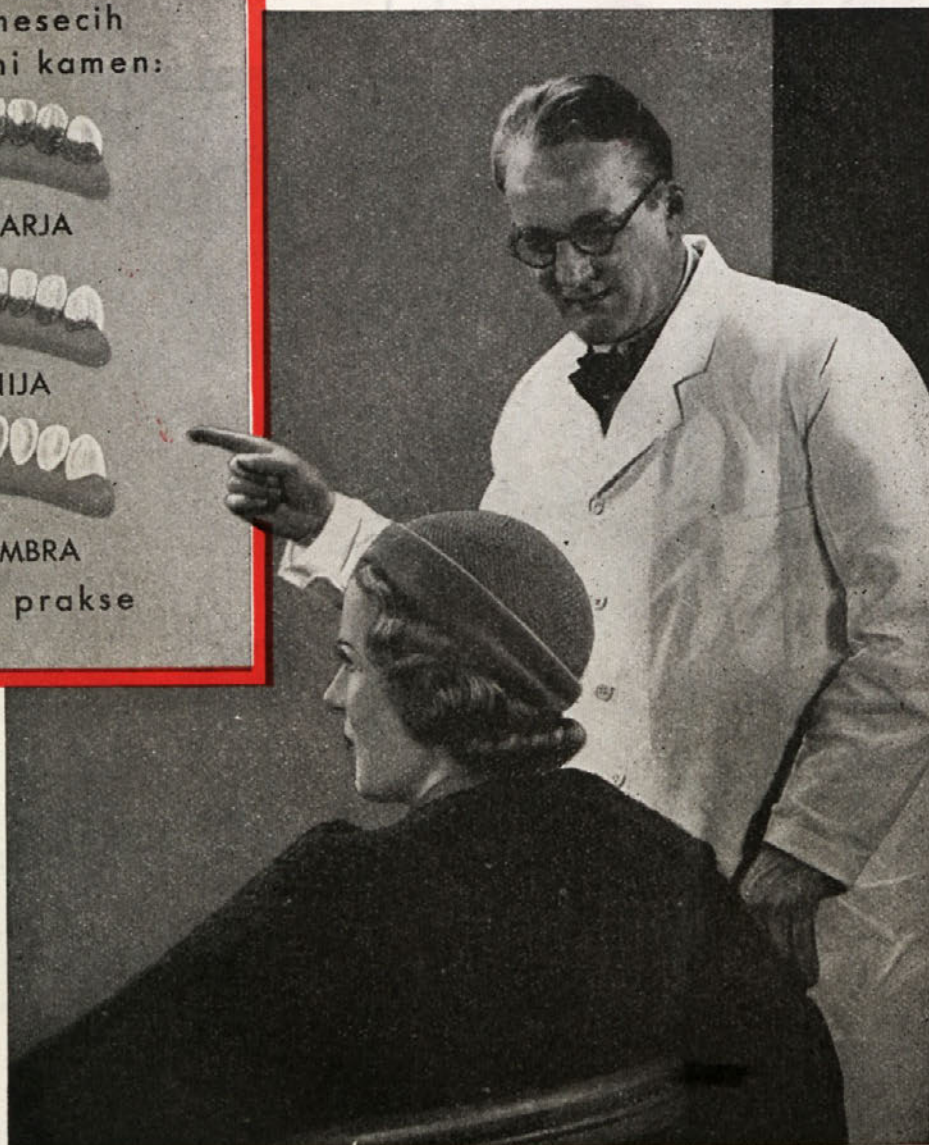

1. JUNIJA

1. SEPTEMBRA

Dokaz iz prakse

Storite kaj več proti zobnemu kamnu!

Zakaj dostikrat je zobni kamen kriv, da se Vam zobje zrahljajo in da jih nazadnje, izgubite, če ga o pravem času ne zapazite in ne odpravite. A kakor je tudi zobni kamen nevaren — tako lahko ga je za vedno odpraviti: če zobe redno čistite s Sargovim Kalodontom.

Ampak ne pozabite: pri nas ima samo Sargov Kalodont znanstveno priznani sulforicinov oleat po d^r Bräunlichu v sebi. To sredstvo odpravi polagoma in zanesljivo zobni kamen in ne pusti, da bi se napravil drug. Tako Vam ostanejo zobje zmeraj trdni in zdravi!

SARG ^{OV}

KALODONT

proti zobnemu kamnu